

สภาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

วิทยานิพนธ์

ของ

จุฑาทิพย์ ทูลไชสง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**OPERATING STATES OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS
UNDER SUBDISTRICT MUNICIPALITIES
IN BURIRAM PROVINCE**

Jutathip Toolthaisong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
of Master of Education Program in Educational Administration**

June 2016

Copyright of Buriram Rajabhat University

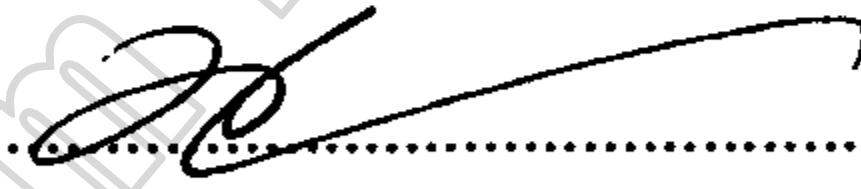
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางจุฑาทิพย์ ทูลไธสง
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

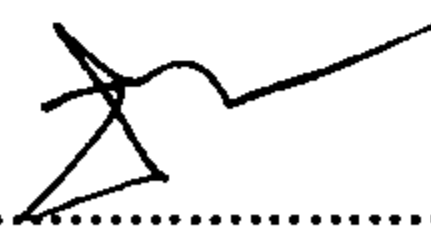

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ สิงหะพล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
วันที่..... เดือน 23 ๕๘ 2559 พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	จุฑาทิพย์ ทูลไชสง		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานที่ศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 276 คน ได้มาจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เกรงซีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรองลงมา คือ ด้านบุคลากรส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพ
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์
ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพ
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการ
จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

5. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพ
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ
ควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ
ควรจัดสรรงบประมาณในการสร้างพื้นที่สีเขียวหรือสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนามให้เพียงพอ
กับจำนวนเด็ก และผู้บริหารควรจัดให้มีการกำกับดูแล นิเทศติดตามการดำเนินงาน และตรวจสอบ
ความรับผิดชอบของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ

TITLE Operating States of Child Development Centers under Subdistrict Municipalities
in Buriram Province

AUTHOR Jutathip Toolthaisong

ADVISORS Assistant Professor Dr. Narumon Somkuna Major Advisor
Assistant Professor Dr. Sanguan Songwiwat Co - advisor

DEGREE Master of Education **MAJOR** Educational Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University **YEAR** 2016

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study operating states of child development centers under subdistrict municipalities in Buriram province and 2) to compare these operating states of the center according to opinions of teachers and child carers, classified by their positions, work experiences and forms of child development centers. The samples consisted of 276 teachers and child carers working at child development centers under subdistrict municipalities in Buriram province. They were selected by using Krejcie & Morgan's table and proportional stratified sampling. The Research tool was a questionnaire with three parts: checklist, five-rating scales and open-ended questions with the reliability of 0.98. The statistics used to analyze the obtained data were frequency, percentage, mean and standard deviation. Moreover, the hypothesis was tested by using t-test, One Way ANOVA, and paired differences via Scheffe's method.

The research results revealed that:

1. The operating states of the centers according to the samples' opinions were found at a high level in overall and each aspect. Moreover, administration of child development centers was rated at the average highest level, followed by the aspect of personnel while the aspects of buildings, environment and safety were found at the average lowest level.
2. Having compared opinions of the samples with different positions, it showed that their opinions on the centers' operating states were different in overall and each aspect at the statistically significant level of .01.

3. Having compared opinions of the samples with work experiences, it showed that their opinions on the centers' operating states were not different in overall and each aspect.

4. Having compared opinions of the samples working at the centers with different forms , it showed that their opinions on the centers' operating states were different in overall and each aspect at the statistically significant level of .01.

5. The following were the most respective recommendations made by the samples: The center personnel should be encouraged and supported to be continuously trained for self-development. Adequate budget should be provided for creating green spaces or playgrounds together with playground equipment for children. The administrators should follow-up, supervise and examine the personnel's responsibilities at the centers.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ สิงหะพล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์
ประชานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข
ข้อบกพร่อง ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวก
ในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้แก่ นางสาวอวยพร ทูลไชสง
ข้าราชการครูชำนาญ โรงเรียนพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
เขต 32 นางสำเนียง สันประโคน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกม.ศูนย์ และนายศิวานนท์
สวรสว่าง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองไผ่เบญจมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่ได้กรุณาตรวจและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ขอขอบคุณนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทุกแห่งในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์แจ้งให้ครู
ผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ได้กรุณาตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา
มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และขอขอบคุณผู้มีส่วนในการช่วยเหลือเกื้อกูล ตลอดทั้งสามีและบุตร
ที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

จุฑาทิพย์ ทูลไชสง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
การจัดการศึกษาปฐมวัย	10
แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย	10
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	12
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	14
ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	14
หลักการและเหตุผลการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	15
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	17
การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	23
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน.....	24
มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	43
บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
งานวิจัยในประเทศ	49
งานวิจัยต่างประเทศ.....	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	87
สมมติฐานของการวิจัย	87
วิธีดำเนินการวิจัย.....	88

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สรุปผลการวิจัย.....	89
อภิปรายผล.....	90
ข้อเสนอแนะ.....	93
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตั้งแต่ผู้เชี่ยวชาญ.....	100
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	106
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม.....	115
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	119

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 จำนวนข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์	45
3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์	58
3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์	58
4.1 จำนวน และร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนก ตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	68
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและ ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน	69
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและ ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายข้อ	70
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและ ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากรโดยรวมและรายข้อ	71
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและ ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ	72
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและ ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมและรายข้อ.....	75
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายข้อ.....	76
4.9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน	77
4.10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน	78
4.11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้าน	79
4.12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นรายคู่.....	80
4.13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรเป็นรายคู่.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย เป็นรายชื่อ.....	82
4.15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นรายชื่อ.....	83
4.16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเป็นรายชื่อ.....	84
4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรายชื่อ.....	85
4.18 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของ ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ อันจะพาให้สังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ความสำคัญของการศึกษาไม่ได้เป็นเพียงแค่สิ่งบ่งบอกสถานะของบุคคล ว่ามีการศึกษาในระดับใด แต่การศึกษาจะเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ให้กับมนุษย์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด กระบวนการศึกษาจะเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด ช่วงอายุที่สำคัญที่สุดที่ควรได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านการศึกษาคือวัยเด็ก หรือช่วงเด็กปฐมวัยเพราะเด็กในช่วงวัยนี้ถือเป็นช่วงที่สำคัญที่จะได้รับการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก และเด็กในช่วงอายุนี้อถือเป็นทรัพยากร มนุษย์ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ หากเด็กได้รับการดูแล เอาใจใส่ อบรมเลี้ยงดูบน พื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็ก ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาอย่างสมดุลต่อเนื่องกันในทุกๆ ด้าน เด็กก็จะเติบโตเป็นเยาวชนและพลเมือง ที่ดี รู้จัก คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต้องเริ่มจากการวางรากฐานทางการศึกษาโดยเริ่มตั้งแต่การจัดการศึกษาให้กับเด็กหรือที่เรียกว่า การศึกษาปฐมวัย เพราะการจัดการศึกษาปฐมวัย ถือเป็น พื้นฐานในการพัฒนาให้เด็กมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและ ด้านสติปัญญาอย่างเต็มที่ รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงชื่อและความหมายของการจัดการศึกษาเดิมคือ การศึกษาอนุบาล การศึกษาก่อนวัย เรียน การศึกษาก่อนประถมศึกษา และปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใช้คำว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กอายุ 0 - 5 ปี (ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัย มีทั้งในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนมุทนิธิศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์รับเลี้ยงเด็กทั้ง ของรัฐและเอกชน จัดตั้งขึ้นเพื่อรับเลี้ยงและดูแลเด็กเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในสังคมยุค ปัจจุบันที่ต่างต้องมีภาระงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ผู้ปกครองจึงต้องส่งบุตรหลานของตนเพื่อ เข้าศึกษาและเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่การศึกษาภาคบังคับต่อไป (สิริมา ภิญญโณนนตพงษ์ . 2550 : 3)

เมื่อความต้องการที่จะพัฒนาเด็กให้ได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่และเด็กมีสิทธิเข้ารับการศึกษาย่างเท่าเทียมกันและเพื่อตอบสนองความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กที่ต้องการที่จะแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดู และเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาความพร้อมในทุกๆ ด้าน ดังนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2544 จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 16 ได้บัญญัติให้อำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน โดยการตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นและรับการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดิมจากสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นการถ่ายโอนภารกิจ อำนาจหน้าที่และงบประมาณในการบริหารจัดการและดำเนินการตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางการพัฒนาภายใต้หลักการที่ยึดความพอเพียง ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน มุ่งการพัฒนาที่สมดุลและมีการบูรณาการทุกมิติแบบองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับตัวพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและความผันผวนของกระแสโลกาภิวัตน์อันจะนำไปสู่การอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553)

การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์ให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบมีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ สำนักงานประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่ามาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ที่จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 นั้นควรปรับปรุงเนื้อหา หลักเกณฑ์หรือหนังสือสั่งการต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน เพื่อสอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงได้เปลี่ยนมาตรฐานจากเดิมที่มี 4 ด้านให้เป็น

6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ และความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะครูผู้ดูแลเด็กและเพื่อนครูผู้ดูแลเด็กซึ่งปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ ที่ผ่านมามีพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก อาคารไม่มั่นคงแข็งแรง งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอและไม่ตรงกับความต้องการ บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ด้านวิชาการทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลาย ๆ แห่งไม่มีหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ขาดความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพราะไม่มีผู้ที่จะทำการประสานขอความร่วมมือ ไม่มีแผนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความชัดเจน รวมถึงความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูและผู้ดูแลเด็กที่ไม่เท่าเทียม เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นและบุคลากรทางการศึกษาของท้องถิ่นส่วนหนึ่งไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานด้านบริหารการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมักขาดความต่อเนื่องของนโยบายการศึกษา เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างไม่เท่าเทียมและไม่ทั่วถึง เมื่อมีการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมอนามัย ทำให้บางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ผ่านการประเมินเนื่องจากสถานที่ไม่เอื้ออำนวยบ้าง ไม่มีความพร้อมบ้างและที่สำคัญเนื่องจากไม่ได้รับการดูแลและส่งเสริมจากผู้บริหารท้องถิ่น ทำให้ครูและผู้ดูแลเด็กขาดกำลังใจในการที่จะพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพและผ่านการประเมินตามมาตรฐานได้

จากสภาพการดำเนินงานที่พบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ว่าแต่ละแห่งมีการดำเนินงานอย่างไร และผลการวิจัยที่ได้นั้นสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก โดยจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
2. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
3. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีรูปแบบการจัดตั้งที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ตลอดจนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาไว้ 6 ด้าน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553)

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2 ด้านบุคลากร
- 1.3 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 201 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 220 คน รวมทั้งสิ้น 421 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 155) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 136 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 140 คน รวมทั้งสิ้น 276 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง จำแนกเป็น

3.1.1.1 ครูผู้ดูแลเด็ก

3.1.1.2 ผู้ดูแลเด็ก

3.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น

3.1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.2.2 5 ปี ถึง 10 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 10 ปี

3.1.3 รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกเป็น

3.1.3.1 ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา

3.1.3.2 ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน

3.1.3.3 ถ่ายโอนจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.1.3.4 เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน คือ

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง หน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล

1.2 ด้านบุคลากร หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น มีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

1.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การก่อสร้างอาคารหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และการจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะมีความเหมาะสมและปลอดภัยกับเด็ก มีการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ ลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การจัดหาและผลิตสื่อ ติดตามและประเมินผล

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน หมายถึง ความร่วมมือระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้ชุมชนจัดการเรียนรู้ภายในชุมชน มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

1.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน ในการจัดการประชุม บุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดความร่วมมือในการดำเนินงานศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีความพร้อมด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในที่นี้หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

3. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นพนักงานเทศบาลครู ทำหน้าที่ดูแล เลี้ยงดูและจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ในที่นี้หมายถึง ครูผู้ช่วย ครูผู้ดูแลเด็ก และครู คศ. 1

3.2 ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแล เลี้ยงดูและจัดกิจกรรมพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย ในที่นี้หมายถึง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป

4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กหรือระยะเวลาตั้งแต่มีการจ้างให้ดำรงตำแหน่งผู้ดูแลเด็กจนถึงปัจจุบันในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกได้ดังนี้

4.1 น้อยกว่า 5 ปี

4.2 5 ปี ถึง 10 ปี

4.3 มากกว่า 10 ปี

5. รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งประกอบไปด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่

5.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับการถ่ายโอนอำนาจจากกรมการศาสนา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม

5.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับการถ่ายโอนอำนาจจากกรมการพัฒนาชุมชน สังกัดกระทรวงมหาดไทย

5.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับการถ่ายโอนอำนาจจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

5.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง สังกัด กระทรวงมหาดไทย

6. เทศบาลตำบล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยกฐานะเดิมจากสุขาภิบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 ในที่นี้หมายถึง เทศบาลที่อยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีเทศบาลตำบล 56 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบล กระสัง เทศบาลตำบลสองชั้น เทศบาลตำบลอุดมธรรม เทศบาลตำบลหนองเต็ง เทศบาลตำบล แคนดง เทศบาลตำบลคูเมือง เทศบาลตำบลถาวร เทศบาลตำบลยาแฉ่มพัฒนา เทศบาลตำบล อีสานเขต เทศบาลตำบลพนมรุ้ง เทศบาลตำบลหนองปล่อง เทศบาลตำบลขำนิ เทศบาลตำบลทุ่ง แสงทอง เทศบาลตำบลนาโพธิ์ เทศบาลตำบลโนนดินแดง เทศบาลตำบลโกรกแก้ว เทศบาล ตำบลโนนสุวรรณ เทศบาลตำบลตลาดนิคมปราสาท เทศบาลตำบลโนนเจริญ เทศบาลตำบล หนองไม้งาม เทศบาลตำบลบ้านกรวดปัญญาวัฒน์ เทศบาลตำบลจันทบเพชร เทศบาลตำบลบึง เจริญ เทศบาลตำบลบ้านกรวด เทศบาลตำบลปราสาท เทศบาลตำบลบ้านด่าน เทศบาลตำบลบ้าน ใหม่ไชยพจน์ เทศบาลตำบลเขาคอก เทศบาลตำบลแสงโตน เทศบาลตำบลโคกม้า เทศบาล ตำบลปะคำ เทศบาลตำบลจันดุม เทศบาลตำบลปลับพลาชัย เทศบาลตำบลพุทไธสง เทศบาล ตำบลหลักเขต เทศบาลตำบลบ้านบัว เทศบาลตำบลอีสาน เทศบาลตำบลหนองดาด เทศบาล ตำบลดาง เทศบาลตำบลลำโรงใหม่ เทศบาลตำบลหนองตะครอง เทศบาลตำบลหนองแวง เทศบาลตำบลละหานทราย เทศบาลตำบลลำปลายมาศ เทศบาลตำบลทะเลเมนชัย เทศบาลตำบล ดอนมนต์ เทศบาลตำบลสะแก เทศบาลตำบลสตึก เทศบาลตำบลศรีสตึก เทศบาลตำบลหนองกี่ เทศบาลตำบลคอนอระวาง เทศบาลตำบลศาลเจ้าพ่อขุนศรี เทศบาลตำบลห้วยหิน เทศบาลตำบล หนองหงส์ เทศบาลตำบลห้วยราช และเทศบาลตำบลโคกเหล็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับกรอบแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 1.1 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 1.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 2.1 ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 2.2 หลักการและเหตุผลการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 2.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 2.4 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 2.5 แนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 2.6 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 6 ด้าน
  - 2.7 มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กปฐมวัยหรือเด็กเล็กมีความสำคัญต่อประเทศชาติมาก เพราะเด็กวัยนี้เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะพัฒนาการที่ดีมีครบทุกด้านต้องเริ่มจากการปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กได้รับตั้งแต่แรกเกิด ดังที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็ก ไว้ดังนี้ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2550 : 61 - 68)

ฟรอยด์ (Freud. 1856 - 1939) กล่าวว่า เด็กวัย 5 ปีแรกเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต เขาเชื่อว่าวัยนี้เป็นรากฐานของการพัฒนาด้านบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็ก เด็กโตขึ้นจะเป็นอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูในวัยปฐมวัย

เพียเจต์ (Piaget. 1896 - 1982) กล่าวว่า ความเจริญทางสติปัญญาของมนุษย์ปรากฏอยู่ในเด็กตั้งแต่แรกเกิด มี 2 รูปแบบคือ การซึมซับ (Assimilation) และการปรับตัว (Accommodation) เขาเชื่อว่า หากเด็กได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลรอบ ๆ ตัว เด็กก็จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ดีต่อไปในอนาคต

อีริกสัน (Erikson. 1902 - 1994) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยมีความสำคัญเพราะเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสิ่งแปลกใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงอายุเด็กประสบสิ่งที่พอใจตามขั้นพัฒนาการต่าง ๆ ของแต่ละวัยมากน้อยเพียงใด ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่พอใจในช่วงอายุนั้นเด็กจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมครบคลุมถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย

การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน จะสร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เติบโตมีพัฒนาการทุกด้านที่เหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีที่นำพาประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ โดยอาศัยแนวคิดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 3 - 4) ได้จัดทำคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย 3 - 5 ปี ในสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กสามารถนำปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและหลักการของหลักสูตรมาลงสู่การปฏิบัติ บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ต้องการให้เด็กอายุ 3 - 5 ปี ได้พัฒนาทุกด้านอย่างสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยอาศัยแนวคิดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา จะมี

ความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กได้ อาทิ เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน หรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสาทการณ ค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่า เด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยเหลือตนเอง ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อบ ๆ ตนเอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง การเรียนรู้ถึงจะเป็นไปได้ดี ถ้าผู้เรียนใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหวมีอิสระ มีโอกาสได้คิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้นั้นเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น มนุษย์เรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะเข้ามาในสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะทำให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสได้ทำการทดลอง รู้จักสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านจากการเล่น เพราะการเล่นนั้นเด็กมีโอกาสนเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ รู้จักการผ่อนคลายและการแสดงออกถึงความต้องการของตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น และเรียนรู้สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเอง ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้จึงถือ “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่า ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมของเด็กแต่ละคนเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาอย่างถูกต้อง เกิดการเรียนรู้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นและมีความสุขได้แม้เด็กแต่ละกลุ่มจะมีพื้นฐานที่เหมือนหรือแตกต่างกันก็ตาม

สรุปได้ว่า แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย มุ่งให้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัย โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็ก ความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงสภาพสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ เพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กมีความพร้อมในทุก ๆ ด้านได้อย่างเหมาะสม

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยให้ดีมีคุณภาพ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างและความต้องการของเด็ก รวมถึงบริบททางสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ เพราะการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องมีความเฉพาะเหมาะสมและแตกต่างจากการจัดการศึกษาในระดับอื่น ๆ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของตนและนำไปสู่การปฏิบัติให้เด็กปฐมวัยมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการด้านต่าง ๆ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและ

ภายนอกห้องเรียนจึงเปรียบเสมือนสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนที่จะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กจะเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับเห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบ ก่อน เพื่อที่จะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวเด็ก ตลอดจนงานที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็ก จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

สรุปได้ว่า หลักในการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ที่จะสามารถพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ได้นั้น ต้องมีการกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย รวมไปถึงการจัดกิจกรรมหลากหลายที่จะช่วยพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มีการประเมินผลทั้งจากการสอนและประเมินจากตัวเด็กเพื่อวัดว่ามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด และที่สำคัญต้องมีการสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้ได้รับการดูแลอย่างเต็มที่

การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้เริ่มการพัฒนาเด็กมาตั้งแต่ พ.ศ. 2510 โดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นในหมู่บ้านตามความต้องการของประชาชนเพื่อรับเด็กในชนบท อายุระหว่าง 3 - 6 ปี เข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาเด็กและคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบลและคณะกรรมการอื่น ๆ ซึ่งช่วยเหลือและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การดำเนินงานได้ยึดหลักความต้องการและความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก กรมการพัฒนาชุมชนจะให้การสนับสนุนในด้านวิชาการและงบประมาณในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน รวมทั้งการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปี พ.ศ. 2527 กรมการพัฒนาชุมชนได้ขยายการดำเนินงานพัฒนาเด็กไปยังเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศในด้านการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และวิทยากรในการพัฒนาเด็กอายุ 0 - 6 ปี ทั้งในและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควบคู่กันไป สำหรับกิจกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเคลื่อนที่โดยเน้นในพื้นที่ที่ห่างไกลทุรกันดาร เช่น หมู่บ้านชาวเขา หรือหมู่บ้านชาวเลที่อยู่ตามเกาะต่าง ๆ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 กรมการพัฒนาชุมชนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรยูนิเซฟในการพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามโครงการสอนลูกให้ฉลาดโดยร่วมมือกับกรมอนามัย

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อพัฒนาเด็กวัย 0 - 6 ปี โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟ และมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.ฯ ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัว

ต่อมาเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการพัฒนาครอบครัวของกรมการพัฒนาชุมชน ได้สนับสนุนให้ขยายการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายต่อไปจนถึงเด็กวัยรุ่น อายุ 7 - 18 ปี โดยชื่อว่า “โครงการพัฒนาครอบครัว” ซึ่งผนวกกิจกรรมพัฒนาเด็กโดยครอบครัว ได้แก่ การให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง อาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ฯลฯ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 0 - 6 ปี และกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและวัยรุ่น และพร้อมกันนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวของมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนด้านวิชาการการพัฒนาบุคลากร วิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินผล ตลอดจนสร้างเครือข่ายวิชาการและเผยแพร่ความรู้ในการพัฒนาเด็กและครอบครัว อย่างเป็นองค์รวม (กรมการพัฒนาชุมชน. 2542 : 2 - 3)

หลักการและเหตุผลการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน (2542 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงหลักการและเหตุผลการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ส่งเสริมให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจได้เอง นอกจากนี้มาตรา 282 ถึงมาตรา 290 กำหนดให้รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง และตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น

2. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลที่มีงานในความรับผิดชอบ ซ้ำซ้อนกับงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถ่ายโอนงานนั้น ๆ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนภายใน 4 ปี นอกจากนี้ยังระบุให้มีการถ่ายโอนงบประมาณให้แก่ท้องถิ่นอย่างน้อยร้อยละสิบ ในปี พ.ศ. 2544 และเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละสามสิบห้าในปี พ.ศ. 2549

3. งานด้านพัฒนาเด็กของกรมการพัฒนาชุมชน เป็นงานที่ดำเนินการซ้ำซ้อนกับงานพัฒนาเด็กของเทศบาลตำบล โดยพระราชบัญญัติเทศบาลตำบล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 มาตรา 50 (7) ซึ่งกำหนดให้เทศบาลตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติได้กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 มาตรา 16 (10) และมาตรา 17 (27) ได้กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสเช่นกัน ดังนั้น กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้ดำเนินการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งงบประมาณที่กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการอยู่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน เช่น ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) การก่อสร้างและปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและเครื่องเล่นประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

งานพัฒนาเด็กที่กรมการพัฒนาชุมชน ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการแทนนั้น ประกอบด้วยงานพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) และงานพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งไม่ว่าจะเป็นงานพัฒนาเด็กในหรือนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ตาม หลักการดำเนินงานจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรประชาชน และประชาชนในการดำเนินการ ส่วนการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก (กพด.) ซึ่งเป็นองค์กรที่เลือกจากผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

สำหรับกิจกรรมงานพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพัฒนาเด็กโดยหน่วยพัฒนาเด็กเคลื่อนที่ การจัดสนามเด็กเล่น การจัดกิจกรรมเวทีเด็ก การจัดศูนย์รวมสื่อเพื่อการพัฒนาเด็ก การจัดตลาดนัดสื่อเพื่อการพัฒนาเด็ก ฯลฯ นั้น มีการพัฒนาเด็กโดยหน่วยงานพัฒนาเด็กเคลื่อนที่นั้น ที่มีงบประมาณผ่านกรมการพัฒนาชุมชนสนับสนุนด้วยกิจกรรมอื่น ๆ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเห็นประโยชน์และมีความประสงค์ที่จะดำเนินการก็อาจใช้งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือขอรับการสนับสนุนจากเอกชน

สรุปได้ว่า เหตุผลที่ต้องมีการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการนั้นเนื่องจากผลของกฎหมาย 3 ฉบับ คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติเทศบาลตำบล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 ซึ่งได้กำหนดให้รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนใน

ท้องถิ่น รวมทั้งได้มีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และคนชรา ดังนั้น หน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลที่มีงานในความรับผิดชอบเข้าช้องกับงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องถ่ายโอนงานนั้นๆ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการแทนรวมถึงงานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำขึ้น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยยึดแนวทางตามกรอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. : 1 - 4)

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัย

“เด็กปฐมวัยในท้องถิ่นทุกคน ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา เรียนรู้อย่างมีความสุข เติบโตอย่างมีคุณภาพ”

3. ภารกิจจัดการศึกษาปฐมวัย

3.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต

3.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ชีวิตประจำวัน

3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่าน และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

3.4 จัดกิจกรรมในการสร้างสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น

3.5 จัดกิจกรรมในการเสริมสร้างทักษะ กระบวนการคิด การแก้ปัญหาและการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

3.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.7 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

- 3.8 พัฒนาครูและบุคลากรที่จัดการศึกษาปฐมวัย
- 3.9 พัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ปลอดภัยและส่งเสริมพัฒนาการของ
ผู้เรียน
- 3.10 พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ โดยชุมชนและผู้ปกครอง
มีส่วนร่วม
- 3.11 ส่งเสริม สิทธิโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกประเภท
- 4. เป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย**
- 4.1 เด็กทุกคนมีความพร้อม กล้าแสดงออก และมีพัฒนาการทุกด้านเหมาะสม
กับวัย
- 4.2 เด็กทุกคนมีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่านและแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
- 4.3 เด็กทุกคนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี
- 4.4 เด็กทุกคนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ ประหยัด
และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 4.5 เด็กทุกคนมีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และช่วยเหลือตนเองใน
ชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับวัย
- 4.6 เด็กทุกคนได้รับการปลูกฝังมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4.7 เด็กทุกคนมีมารยาท ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทย
- 4.8 เด็กทุกคนมีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน
- 5. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย**
- เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจน
การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มี
ความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนา
ตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้
- 5.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุก
ประเภท
- 5.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง
ความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
- 5.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

5.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ
และมีความสุข

5.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาในการ
พัฒนาเด็ก

6. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้าน
ร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและ
ความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ดังนี้

- 6.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 6.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ
ประสานสัมพันธ์กัน
- 6.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 6.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 6.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรัก
การออกกำลังกาย
- 6.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 6.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 6.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของ
สังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 6.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 6.10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 6.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 6.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

7. การจัดประสบการณ์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดประสบการณ์ให้เด็ก
โดยบูรณาการผ่านการเล่น ทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและทักษะกระบวนการ ผ่านการจัดกิจกรรม
6 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากการลงมือกระทำและเกิด
การพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา ดังนั้น การจัด

ประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคนจึงควรยึดหลักการ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. : 43 - 51)

7.1 คำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน จึงควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยและตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจและความสามารถ

7.2 มีกิจกรรมที่ให้เด็กทำทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองตามความเหมาะสม

7.3 มีการจัดกิจกรรมที่สงบและกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหว

7.4 ระยะเวลาการจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

7.5 เน้นให้มีสื่อของจริง ให้เด็กมีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ และผู้ใหญ่

7.6 การจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา มีดังต่อไปนี้

7.6.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ ประกอบการเคลื่อนไหว โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์ในขณะเคลื่อนไหว และเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

7.6.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมการสนทนา การเล่านิทาน การศึกษานอกสถานที่ การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง ฯลฯ เพื่อฝึกพัฒนาการทางภาษาในการฟัง พูด และการถ่ายทอดเรื่องราว ฝึกความมีระเบียบวินัย ฝึกการกล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

7.6.3 กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกโดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก การพิมพ์ภาพ หรือวิธีการอื่น ๆ เป็นการช่วยส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา จะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียด

7.6.4 กิจกรรมเสรี / การเล่นตามศูนย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามศูนยการเรียนที่จัดไว้ภายในศูนยพัฒนาเด็กเล็ก เช่น ศูนยบล็อก ศูนยหนังสือ ศูนยบ้าน เป็นต้น การจัดกิจกรรมเสรีเช่นนี้ ทำให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างมีอิสระตามความ

สนใจและความต้องการของตัวเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ รู้จักปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น เอื้อเพื่อพ่อแม่ และรู้จักคิดวางแผนตัดสินใจในการทำกิจกรรม

7.6.5 กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเพื่อออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ควรจัดให้เด็กเล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นน้ำ การเล่นทราย การเล่นบทบาทสมมติในบ้านจำลอง ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ

7.6.6 กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นการจัดเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา ช่วยให้เด็กได้รู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอด มีกฎเกณฑ์กติกาง่าย ๆ สามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ตัวอย่างเกมการศึกษา เช่น เกมจับคู่ เกมภาพตัดต่อ เกมจัดหมวดหมู่ เกมโดมิโน เกมเรียงลำดับ ฯลฯ

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับเด็กในแต่ละช่วงวัยได้อย่างเหมาะสม เพราะเด็กในแต่ละช่วงวัยมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ดังนั้น การจัดประสบการณ์ที่ดีต้องมุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา และครูต้องมีการบูรณาการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 2 - 5 ปี ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภท ได้แก่ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 12)

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอน

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 โดยได้รับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น โดยมีแนวทางการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังต่อไปนี้

แนวทางการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดเวทีประชาคม สำรวจความต้องการของชุมชน ข้อมูลจำนวนเด็กเล็กในเขตการปกครองท้องถิ่นว่ามีจำนวนเท่าไร ความร่วมมือของชุมชนหรือช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ในเรื่องใดบ้าง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณารูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหลากหลายในด้านศักยภาพ ด้านทรัพยากรและเศรษฐกิจ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเลือกหรือปรับใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพการบริหารจัดการของแต่ละพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนงานและจัดทำบัญชีเพื่อขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น นำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระบุลงในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุน

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากนั้นรายงานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 4 - 7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้มีหน้าที่บริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วยงาน ดังนี้ งานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานด้านบุคลากร งานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย งานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร งานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน งานด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยและงานด้านธุรการ โดยปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้กำหนดไว้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 68)

สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือเป็นสถานศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การเลี้ยงดูเด็กอายุตั้งแต่ 2 - 5 ปี เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กในทุก ๆ ด้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีรูปแบบการจัดตั้งอยู่ 2 รูปแบบแต่ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยขั้นตอนของการจัดตั้งต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างครอบคลุมขี้ระเบียบของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก

แนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) และเกณฑ์การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน จำนวน 12 มาตรฐาน 41 ตัวบ่งชี้ เพื่อให้การดำเนินการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) และตัวบ่งชี้ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นจึงกำหนดแนวทางการพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วย เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ ดังนี้

1. วางแผนดำเนินการโดยการกำหนดเป้าหมายวิธีการดำเนินงาน ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบและงบประมาณ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
  - 1.1 กำหนดเป้าหมายที่จะดำเนินการแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ (ให้กำหนดเป้าหมายไม่น้อยกว่าตัวบ่งชี้กำหนดแต่ละตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน)
  - 1.2 จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายแต่ละมาตรฐานว่าจะดำเนินการตามเป้าหมายอย่างไรก่อน - หลัง หรือดำเนินการควบคู่กันไป
  - 1.3 กำหนดวิธีการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดตามข้อ 1.2 ซึ่งอาจจัดทำเป็นปฏิทินปฏิบัติงานตาม โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดวิธีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่กำหนด
  - 1.4 กำหนดระยะเวลาดำเนินการ
  - 1.5 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบในการติดตาม อาจแบ่งความรับผิดชอบเป็นรายมาตรฐานหรือแต่ละตัวบ่งชี้
  - 1.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามความเหมาะสม
2. การปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้
  - 2.1 ปฏิบัติตามแผนปฏิทิน วิธีการที่กำหนด
  - 2.2 รวบรวมผลงานที่ปฏิบัติเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
  - 2.3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคุมดูแลและสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน / ปฏิทินโครงการ หรือกิจกรรมที่กำหนด

3. การตรวจสอบ

3.1 กำหนดให้มีการตรวจสอบหรือรายงานผลเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทราบว่าผู้รับผิดชอบแต่ละคนแต่ละคณะได้ปฏิบัติเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ จะต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างไร โดยกำหนดเป็นตารางนิเทศ/ตรวจสอบ และแบบรายงานที่จะใช้

3.2 ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง

3.3 แจ้งผลการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติทราบเพื่อแก้ไขหรือรวบรวมผลสำเร็จแต่ละมาตรฐาน

3.4 การปรับปรุง ต้องนำผลการประเมินจากการตรวจสอบตามข้อ 3 แต่ละมาตรฐานมาพิจารณา หากมีข้อบกพร่องต้องรีบดำเนินการแก้ไขและพัฒนา ดังนี้

3.4.1 จัดทำแบบบันทึก การปรับปรุงแก้ไขจากคณะกรรมการตรวจสอบ

3.4.2 จัดทำแบบรายงาน เมื่อผ่านการปรับปรุงได้ตามเกณฑ์และรวบรวมผลสำเร็จแต่ละมาตรฐาน

3.5 รายงานผล จัดทำรายงานผลสำเร็จของผลการประเมินตามมาตรฐานของการดำเนินงาน รวม 12 มาตรฐาน 41 ตัวบ่งชี้

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) จะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ มีมาตรฐาน ทำให้การดำเนินงานงานด้านต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานและตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อนำผลนั้นไปพัฒนาปรับปรุงให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพครบตามมาตรฐานที่กำหนด

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พุทธศักราช 2553

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ยังมี ความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหาร ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ดังนั้น จึงได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารจัดการมีคุณภาพได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและ

ความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) มาตรฐานด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 4 - 58)

1. มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

1.1 ด้านการบริหารงาน

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการรวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน / กอง / สำนักการศึกษา โดยจัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน โดยจัดทำโครงการและแผนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสำมะโนประชากรเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียน และการบริหารงบประมาณ เป็นต้น จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและรายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ กรณีที่ไม่มีสถานที่ก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง กรณีย้าย / รวม หรือยุบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องจัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

กำหนดระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

- 1) ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียนวันที่ 16 พฤษภาคม วันปิดภาคเรียนวันที่ 11 ตุลาคม และ
- 2) ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียนวันที่ 1 พฤศจิกายน วันปิดภาคเรียนวันที่ 1 เมษายนของปีถัดไป

หมายเหตุ หากวันเปิดและปิดภาคเรียนแตกต่างกันไป สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และการกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดและปิดภาคเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารว่าง เครื่องนอน อาหารเสริม (นม) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษาและวัสดุครุภัณฑ์ การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปีและการให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้จ่าย ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าอาหารกลางวัน ค่าตอบแทน และค่าครองชีพบุคลากร เงินประกันสังคมของบุคลากร ค่าวัสดุการศึกษา ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาล ทุนการศึกษาหลักสูตรครูศาสตร์บัณฑิต/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและอื่น ๆ โดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร

1.3 การบริหารงานบุคคล

การสรรหา / การเลือกสรร และการปรับสถานภาพ (กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด กำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์ให้เด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู : นักเรียน) 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้องละ 20 คนและสำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและตำแหน่งอื่นพิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสม

1.4 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภท ดังนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

1.4.2 การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอน สามารถเลือกรูปแบบ

การบริหารจัดการได้คือ แบบที่มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแบบการบริหารจัดการเป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดทั้งในด้านการบริหารงาน บุคลากร งบประมาณและวิชาการ

2. มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือทางอื่นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ท.) กำหนด และได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงานและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ งานการเงินและพัสดุและงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ครูผู้ดูแลเด็ก คุณสมบัติเฉพาะสำหรับดำรงตำแหน่ง มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือทางอื่นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ท.) กำหนด เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ และได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงานและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัย ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบ

ช่วยเหลือผู้เรียน ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์ฯ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ จัดทำวิจัยในชั้นเรียน จัดหา/ผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง ชุมชน พัฒนาดตนเอง ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน จัดระบบธุรการในชั้นเรียน รวบรวมผลงาน รายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สถานภาพเป็นพนักงานจ้างทั่วไป / พนักงานจ้างตามภารกิจ

2.4 พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ธุรการ / การเงิน / พัสดุ ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง ยามรักษาความปลอดภัยและพนักงานจ้างตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น ดังรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 ธุรการ / การเงิน / พัสดุ มีบทบาทหน้าที่ ทำหน้าที่ธุรการ การเงิน และพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามระเบียบหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์ฯ

2.4.2 ผู้ประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ ประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ถูกหลักอนามัย และถูกต้องตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กเล็ก แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ จัดสถานที่ประกอบอาหารและเครื่องครัวให้สะอาดเป็นระเบียบ มีการจัดเก็บขยะถูกสุขลักษณะและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์ฯ

2.4.3 ภารโรง มีบทบาทหน้าที่ ทำความสะอาดรักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และมีความปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กในศูนย์ฯ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์ฯ

2.4.4 ยามรักษาความปลอดภัย มีบทบาทหน้าที่ ดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สิน บุคลากร และเด็กเล็กในศูนย์ฯ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์ฯ

2.5 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีบทบาทหน้าที่ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์ฯ

อย่างยั่งยืน สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ การพัฒนาเด็กเล็กให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ พัฒนาคุณภาพครู ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมสานสายใยรักเพื่อเสริมสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์ฯ และเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารและพัฒนาศูนย์ฯ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไร้กังวล

3.1 ด้านอาคารสถานที่ ควรอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสมและไม่อยู่ในพื้นที่ที่อาจเสี่ยงต่ออันตราย เช่น บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ ฌาปนกิจสถาน มลภาวะทางอากาศ แสงและเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ ตามมาตรฐานความจำเป็นและเหมาะสม ไม่ควรอยู่ใกล้ถนนหรือใกล้ทางรถไฟ หากมีความจำเป็นต้องสร้างให้ห่างจากแนวถนนไม่น้อยกว่า 20 เมตร และมีรั้วป้องกันอันตราย และพื้นที่ก่อสร้างควรเป็นพื้นที่ที่สามารถรับน้ำหนักอาคารได้อย่างปลอดภัย ควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้นต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูงของห้องจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร ทางเข้า - ออกจากตัวอาคารมีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวกหากเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะฉุกเฉินต่าง ๆ ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรงอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่างควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตรนับจากพื้น และหน้าต่างมีความกว้างและความสูงไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง ทั้งนี้บันไดไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดขั้นตอนมีลูกกรง และราวบันไดมีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็น

สำคัญ เช่น ปิดกั้นช่องบันไดและช่องลูกกรงบันได (ช่องที่เป็นช่วงอันตรายอยู่ระหว่าง 9 - 23 เซนติเมตร)

3.2 พื้นที่ใช้สอยภายใน พื้นที่ใช้สอยต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย เฉลี่ยพื้นที่ใช้สอย 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก สภาพพื้นที่ทุกห้องต้องไม่ลื่นและไม่ชื้นควรเป็นพื้นไม้หรือวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ทำความสะอาดง่าย และอยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ จัดวางสิ่งของ เครื่องใช้ให้เป็นระเบียบและปลอดภัย บริเวณพื้นที่รับประทานอาหารต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ห้องปฐมพยาบาล ตู้ยาที่จำเป็น และห้องส้วมสำหรับเด็กต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็กโดยเฉลี่ย 1 ที่ ต่อเด็ก 12 คน โถส้วมต้องมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นลงได้ง่าย ห้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น เป็นต้น

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.3.1 ภายในอาคาร ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เพื่อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก และควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกโดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษต้องมีเครื่องฟอกอากาศ และมีเครื่องปรับอากาศที่เหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมาย

3.3.2 ภายนอกอาคาร ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทางเข้า-ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

3.3.3 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

3.3.4 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก

3.3.5 ระเบียง ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตาม ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร

กรณีที่มีอาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไป ควรมีลูกกรงกัน นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานให้ปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

3.4 ด้านความปลอดภัย

3.4.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการ รักษาความปลอดภัยหรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ต่อพื้นที่ 150 ตารางเมตร และถังดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงหัวถังไม่เกิน 1.50 เซนติเมตร ติดตั้ง ปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบเพื่อ ป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ จัดให้มีวัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บ พวงสารเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก มีระบบการล็อกประตูใน การเข้า-ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิดได้ ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้า ประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหารควรมีประตูเปิด - ปิดที่ปลอดภัยเด็กเข้าไปไม่ได้ ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น มุ้งลวด ฯลฯ และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย และมีคู่มือหรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่มั่นคงแข็งแรง มีความสูงขนาดที่เหมาะสมกับ เด็กเล็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้นควรแยกให้พ้นมือเด็ก

3.4.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน มีการฝึกซ้อม สำหรับป้องกันอุบัติเหตุไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาล เบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก มีโทรศัพท์และหมายเลขโทรศัพท์ ฉุกเฉินของส่วนราชการต่างๆและมีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้อง ดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน

4. มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาตามวัยและตามความสามารถของเด็ก โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เพื่อพัฒนาเด็ก เล็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามวัยโดยองค์รวมผ่านการเล่นและ กิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยจึง ต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน

4.1 การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรการศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาขึ้นมาจากการสำรวจความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น โดยการศึกษาเอกสารท้องถิ่นและงานวิจัยมาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน โดยมีหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยคือ อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีจากผู้ใกล้ชิด ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ / ครูผู้ดูแลเด็ก / ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก / ผู้ปกครอง / ชุมชน ให้ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญคำนึงถึงวิถีชีวิตของเด็กจากการจัดกิจกรรมที่บูรณาการผ่านการเล่น ให้เด็กมีชีวิตประจำวันที่มีคุณภาพ อาศัยความร่วมมือกันระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการโดยองค์รวมตามศักยภาพและมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสบการณ์ที่สำคัญ ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา

4.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 ปี ได้แก่ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์ รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยและสนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3 - 5 ปี ได้แก่ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข มีคุณธรรมจริยธรรม ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย ช่วยเหลือตนเองให้เหมาะสมกับวัย รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4.3 คุณลักษณะตามวัย

4.3.1. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 2 ปี พัฒนาการด้านร่างกายได้แก่ วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที เดินถอยหลังได้ เดินขึ้นลงบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้งสองข้างบนบันไดขั้นเดียว สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุย่าง 3 ปี หยิบของชิ้นเล็ก ๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย และจับดินสอแท่งใหญ่ ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ได้แก่ แสดงออกทางความรู้สึกต่างๆ ด้วยคำพูด มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย และมีความเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ เล่นร่วมกับคนอื่นแต่ต่างคนต่างเล่น เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กอื่น พยายามช่วยเหลือตนเองในเรื่องการแต่งตัว รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้ และเริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ มีช่วงความสนใจของบางอย่างได้นาน 3 - 5 นาที ชอบดูหนังสือภาพ ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่างๆ เริ่มมีประโยคคำถามอะไร สนใจสิ่งรอบตัวและวงของซ้อนกันได้ 4 - 6 ชั้น

4.3.2. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี พัฒนาการด้านร่างกายได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม และกลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิด พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้และรู้จักรอคอย พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้ รู้จักใช้คำถามอะไร สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ และอยาก رؤ้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

4.3.3. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี พัฒนาการด้านร่างกายได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ ระบายกระแฉ่งไม่ชอบอยู่เฉย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น ชอบทำทนายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่นและเก็บของเล่นเข้าที่ได้ พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อ - นามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหา

ด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น และรู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

4.3.4. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี พัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้คล่องแคล่วและมั่นคง พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง และเล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้ มีมารยาทในสังคมที่ดีงาม มีจิตอาสา พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

4.4 การจัดประสบการณ์

4.4.1 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี หลักการจัดประสบการณ์

ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้ เลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตร จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติความต้องการและพัฒนาการของเด็ก จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก และแนวทางการจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี ประกอบด้วย ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจของเด็ก สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจและความมั่นคงทางอารมณ์ จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้เลือกลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัยเหมาะสมกับเด็ก ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตรวมถึงประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้บุคคลในครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

4.4.2 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 3 - 5 ปี หลักการจัดประสบการณ์ คือ

จัดประสบการณ์ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคม ที่เด็กอาศัยอยู่ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลผลิต จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก แนวทางการจัดประสบการณ์

ประกอบด้วย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จัดประสบการณ์ในรูปแบบการบูรณาการ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในบริบทของชุมชนนั้นๆ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีรวมถึงทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบต่อเนื่อง การจัด ประสบการณ์ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าและแผนนั้นต้องทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสภาพจริง นำผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็ก เป็นรายบุคคลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและทำการวิจัยในชั้นเรียน

4.5 การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แบ่งออกเป็น 10 ด้าน

ได้แก่

4.5.1 ด้านหลักสูตร หลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ระดับอายุ 2 ปี และ 2) ระดับอายุ 3 - 5 ปี ก่อนที่จะ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆรวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อให้ได้ข้อมูลก่อนถึงจะสามารถจัดทำหลักสูตรของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังนี้

4.5.1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมาย

4.5.1.2 โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย สาระการเรียนรู้รายปี

และระยะเวลาเรียน

4.5.1.3 การจัดประสบการณ์

4.5.1.4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

4.5.1.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

4.5.1.6 การประเมินพัฒนาการเด็ก

4.5.1.7 การบริหารจัดการหลักสูตร

4.5.2 ด้านการจัดประสบการณ์ / การจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ

2 - 5 ปี สามารถจัดกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ โดยระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละ กิจกรรมต้องเหมาะสมและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจ ดังนี้ เด็กวัย 2 ปี ประมาณ 5 นาที เด็กวัย 3 ปี ประมาณ 8 นาที เด็กวัย 4 ปี ประมาณ 12 นาที และเด็กวัย 5 ปี ประมาณ 15 นาที

กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน 20 นาที

กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที และกิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังควรจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ หากมีกิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายแล้วต้องมีการจัดกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2 ปี ประกอบด้วย การฝึกสุขนิสัยและลักษณะที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำ ความสะอาด ร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดง มารยาทที่สุภาพ นุ่มนวล การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการรับรู้ของผู้เรียน การส่งเสริมด้านอารมณ์ - จิตใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเล็งดูในการตอบสนองความต้องการ ของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข เช่น อุ้ม โอบกอด ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออก เป็นต้น การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว ได้ปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปัน รู้จักการรอคอย เป็นต้น การส่งเสริมทักษะ ทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้เปล่งเสียงเลียนเสียงพูดของผู้คน เสียงสัตว์ต่าง ๆ รู้จักชื่อ เรียกของตนเอง ชื่อพ่อแม่หรือผู้คนใกล้ชิดและชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ตลอดจนรู้จักสื่อความหมาย ด้วยคำพูดและท่าทาง เช่น ชี้ชวนและสอนให้รู้จักเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ จากของจริง เล่านิทานหรือร้อง เพลงง่าย ๆ ให้ฟัง เป็นต้น และการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึก ให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น จิตเขียน วาดรูป เล่นบทบาท สมมุติ ทำกิจกรรมศิลปะ เล่นของเล่นสร้างสรรค์ เป็นต้น

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี การพัฒนา กล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ และตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเอง ในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ การพัฒนาอารมณ์ - จิตใจ และปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ชื่อสัตย์ ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและ ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ การพัฒนาสังคมนิสัยเพื่อให้เด็ก มีลักษณะนิสัย ที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำ

กิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอด ความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ และการส่งเสริม จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอด อารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

4.5.3. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยมีจุดประสงค์ใน

การเขียน เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสมและ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการ จัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ขั้นตอนการเขียน ประกอบด้วย ศึกษา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากนั้นวิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดมุ่งหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของ เด็กอายุ 2-5 ปี วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยส่วนที่เป็น สาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควร เรียนรู้ โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ กำหนด รูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบ การจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมที่ผู้สอนต้องใช้สอดแทรกลง ในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย คือ หน่วยการ จัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์ อาจใช้หน่วยการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมประกอบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

4.5.4. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สื่อเป็น

ตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับ ในการเรียนการสอนสื่อเป็นตัวกลางนำ ความรู้จากผู้สอนไปสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ ง่าย รวดเร็ว เพลิคเพลิน เกิดการเรียนรู้และการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง แนวทางการดำเนิน การใช้สื่อ ควรใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้สื่อจาก แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งที่บ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน การใช้สื่อควรคำนึงถึงความ

ปลอดภัยต่อตัวเด็ก ใช้สื่อที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่นและเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ซีดีรอม วีดิทัศน์ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก อาจจะเป็นการจัดหาหรือมีส่วนร่วมในการทำสื่อร่วมกับเด็ก

4.5.5. ด้านการวัดและประเมินผล ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 5 ปี สามารถประเมินครบทั้ง 4 ด้านและกระบวนการประเมินต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

4.5.5.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

4.5.5.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

4.5.5.3 สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน

4.5.5.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

4.5.5.5 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้วิธีการทดสอบ สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 2 - 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

4.5.6. ด้านนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ ปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติสม่ำเสมอและเป็นระบบ

4.5.7. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือตามที่สังคมคาดหวัง ซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

4.5.8. ด้านโภชนาการ การดำเนินงานด้านโภชนาการใช้แนวทางการดำเนินงาน โภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญ มี 2 ส่วน คือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเพราะโภชนาการที่ดีเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาดและสารอาหารที่จำเป็น

การติดตามผลการดำเนินงานด้านโภชนาการหลังจากที่ได้คำแนะนำกับพ่อแม่ / ผู้ปกครองเด็ก และดำเนินการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหาแล้วจะต้องมีการติดตามผลเพื่อดูว่าวิธีการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือการแก้ไขปัญหาที่ทำไปนั้นได้ผลเป็นอย่างไรในกรณีที่เด็กมีการเจริญเติบโตดี ติดตามโดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงตามปกติ และในกรณีที่เด็กอยู่ในระดับเสี่ยงต่อการขาดอาหาร (น้ำหนักค่อนข้างน้อย ค่อนข้างเตี้ย ค่อนข้างผอม หรือเสี่ยงต่อภาวะอ้วน เริ่มอ้วนหรืออ้วน) ให้ติดตามโดยการชั่งน้ำหนักทุกเดือนและวัดส่วนสูงทุก 3 เดือน เมื่อชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงแล้วให้นำผลมาจุดลงในกราฟ ฯ ทั้ง 3 ตัวชี้วัด เพื่อดูว่าเด็กมีแนวโน้มการเจริญเติบโตเป็นอย่างไร ภาวะโภชนาการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เด็กอาจจะมีภาวะโภชนาการเหมือนเดิมแต่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงให้ดูว่า เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น เท่าเดิมหรือแย่ลง (รายละเอียดให้ดูในหัวข้อแปลผลและแจ้งผล) ในกรณีที่เส้นทางการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงดีขึ้นแสดงว่า การรับประทานอาหารดีแล้ว หรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นดีแล้วก็ให้ทำต่อไป ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กไม่เปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ลง แสดงว่าการรับประทานอาหารของเด็กยังไม่เพียงพอ หรือวิธีการแก้ไขนั้นยังไม่ดีต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ไขใหม่

4.5.9 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันขึ้นปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ และโครงการต่างๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนา ฯ

4.5.10 ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถประเมินคุณภาพภายในศูนย์ ฯ ได้โดยใช้มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

5. มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545

มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในชุมชน คือ

5.1 ด้านการมีส่วนร่วม บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

5.1.1 ด้านวิชาการ ให้คำแนะนำ ปรึกษาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา โครงการพัฒนาต่างๆตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม

5.1.2 ด้านอาคาร สถานที่ ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร ร่วมกันเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยรวมถึงทรัพย์สินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.3 ด้านงบประมาณ ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคาร สถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.4 ด้านบุคลากร ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และร่วมในการอบรมด้านการเลี้ยงดู การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น ดูแลความปลอดภัยของเด็กๆร่วมกัน

5.1.5 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง จัดให้มีมุมเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กให้เด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆ จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียนและผลงานเด็ก ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ

5.2 การส่งเสริม สนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหลาย ๆ ด้านได้ เช่น ในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ชุมชนสามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุน รวมทั้งสามารถจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็ก หรือชุมชนสนับสนุนโดยนำปราชญ์ชาวบ้านมา ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็ก เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการรักษาและอนุรักษ์สิ่งที่มีในท้องถิ่นให้คงอยู่ นอกจากนี้ ชุมชนสามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยให้เด็กได้เรียนรู้จากสถานที่จริงและชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูล ความรู้ที่เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน

6. มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยสร้างเครือข่ายเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาศูนย์ฯ ให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์ฯ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางการปฏิบัติงาน

6.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.2 จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

6.3 ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้น

สังกัดพิจารณาเห็นชอบ

6.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.5 ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้

6.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้น

สังกัด

การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัย มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและการพัฒนา

บุคลากรอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย ประเมินผลการพัฒนา สนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

การจัดตั้งเครือข่ายระดับต่าง ๆ

ขั้นที่ 1 การวางแผน

1. วางแผนงานในการสร้างเครือข่าย
2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน / องค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด สถานีอนามัย โรงพยาบาล ศาสนสถาน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และ ชมรม / สมาคมต่าง ๆ
3. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสร้างเครือข่าย
4. จัดตั้งชมรม คณะกรรมการชมรม คณะทำงานหรือคณะกรรมการที่จะเป็นทีมงานพร้อมกำหนดภารกิจ หน้าที่ และกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมต่าง ๆ โดยทีมงานควรประกอบด้วย ผู้นำเครือข่าย หัวหน้าศูนย์ฯ ผู้ดูแลเด็กคิเค่น ครูผู้ดูแลเด็ก อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่จากสถานีอนามัยในพื้นที่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ ภูมิปัญญาในพื้นที่ ผู้ปกครอง ผู้นำทางศาสนา
5. วางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็ก ศึกษาดูงาน จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนิเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติงานตามแผน

ขั้นที่ 3 ประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีของแต่ละฝ่ายแต่ละทีมงานที่แบ่งภาระงานไว้ และรวบรวมผลการประเมิน ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขเพื่อเสนอทีมงาน คณะทำงานและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนาการสร้างเครือข่าย

สรุปได้ว่า มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ฉบับปี พ.ศ. 2553 เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยมีมาตรฐานทั้งหมด 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์

พัฒนาเด็กทุกแห่งทั่วประเทศมีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เป็นสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะตามวัยที่เหมาะสม เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้านและเป็นคนดี คนเก่ง อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดให้มีการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลภายใต้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น จึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมี 24 มาตรฐาน 104 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 15 - 24)

มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี มีครูและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ

มาตรฐานที่ 2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนและอายุตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร

มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันวิชาการเพื่อพัฒนาวิถีการเรียนรู้ในชุมชน

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา

มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 16 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 17 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง คิดแบบองค์รวมทั้งระบบและมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 18 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 19 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 20 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 21 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา

มาตรฐานที่ 22 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรฐานที่ 23 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน

มาตรฐานที่ 24 สถานศึกษามีมาตรฐานเป็นที่พึงพอใจและยอมรับ โดยผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

สรุปได้ว่า มาตรฐานดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นคุณภาพของเด็กเป็นหลัก และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเด็กจะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนทั้งสิ้น 56 เทศบาลตำบล มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 131 ศูนย์ จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยตั้งแต่อายุ 2 - 5 ปี การดำเนินงานจัดเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เทศบาลตำบลรับผิดชอบจัดตั้งขึ้นเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถแบ่งศูนย์เป็นศูนย์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง จำนวน 45 ศูนย์ ศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากกรมพัฒนาชุมชน จำนวน 30 ศูนย์ ศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 10 ศูนย์ และศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากกรมการศาสนา จำนวน 46 ศูนย์ รวมทั้งสิ้น 131 ศูนย์ มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 201 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 220 คน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบล โดยมีสำนัก/กองการศึกษา เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการทั้งหมด โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครอง

ท้องถิ่น ในเรื่องของ อาหารเสริม (นม) จำนวน 7.82 บาทต่อคนและอาหารกลางวัน จำนวน 20 บาทต่อคน จำนวน 280 วัน ค่าวัสดุการศึกษา จำนวน 1,700 บาทต่อคน/ปี ค่าตอบแทน เงินเดือนครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ค่าครองชีพ สวัสดิการต่างๆ เงินประกันสังคมและ ทุนการศึกษาสำหรับผู้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตร บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ดังข้อมูลตามตาราง (ท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์. 2558 : 1 - 18)

ตาราง 2.1 จำนวนข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

ที่	อำเภอ	เทศบาลตำบล	เป็นศูนย์ฯ ถ่ายโอน/ตัวเอง	ชื่อ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวนครู ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน ผู้ดูแลเด็ก
1	กระสัง	ทต.กระสัง	สปช.	ทต.กระสัง	3	9
			สปช.	ทต.สองชั้น	6	4
		ทต.สองชั้น	ศาสนา	วัดบ้านจอม	-	3
			ศาสนา	วัดชุมพลมณีรัตน์	2	2
			ศาสนา	วัดบ้านระยองใหญ่	2	2
			ศาสนา	วัดบ้านหนองแวง	1	5
			ศาสนา	วัดหนองตะครอง	2	1
			ศาสนา	วัดบ้านโนนแดง	2	-
			ศาสนา	วัดศุภราชภูร์บำรุง	2	1
			ตัวเอง	วัดพรหมรัตนาราม	3	-
			ตัวเอง	วัดปทุมคงคา	1	-
2	แคนดง	ทต.แคนดง	ศาสนา	วัดอนามัย	2	2
			ศาสนา	วัดเทพทราวาส	3	-
			ตัวเอง	บ้านหนองแสง	2	1
			ตัวเอง	บ้านของแมว	1	1
			ตัวเอง	ทต.คูเมือง	5	-
3	คูเมือง	ทต.คูเมือง	ตัวเอง	ทต.คูเมือง	5	-
			พัฒนาชุมชน	น้อย	2	4
4	เฉลิมพระเกียรติ	ทต.ถาวร	ตัวเอง	บ้านหนองหิน	-	2
			ศาสนา	วัดเจริญนิมิตร	-	1
		ทต.ขามเฒ่าวัฒนา	ศาสนา	วัดศิริเขต	2	2
			ตัวเอง	ทต.ขามเฒ่าวัฒนา	1	1
			ตัวเอง	บ้านโคกตะแบก	2	-
		ทต.อีสานเขต	ศาสนา	วัดสิรินทรารมณ	2	-
			ตัวเอง	ทต.พนมรุ้ง	3	1
พัฒนาชุมชน	บ้านโนนดินแดง		3	4		
5	โนนดินแดง	ทต.โนนดินแดง	พัฒนาชุมชน	บ้านโนนดินแดง	3	4
6	นางรอง	ทต.ทุ่งแสงทอง	ตัวเอง	ทต.ทุ่งแสงทอง	1	2

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ที่	อำเภอ	เทศบาลตำบล	เป็นศูนย์ฯ ถ่ายโอน/ตัวเอง	ชื่อ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวนครู ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน ผู้ดูแลเด็ก
7	นาโพธิ์	ทต.นาโพธิ์	พัฒนาชุมชน	ทต.นาโพธิ์	3	3
8	โนนสุวรรณ	ทต.โกรกแก้ว	ศาสนา	วัดบ้านโกรกแก้ว	1	4
		ทต.โนนสุวรรณ	ตัวเอง	ทต.โนนสุวรรณ	2	2
9	บ้านกรวด	ทต.ตลาดนิคมปราสาท	พัฒนาชุมชน	ตลาดนิคม	3	1
		ทต.โนนเจริญ	พัฒนาชุมชน	ทต.โนนเจริญ	3	1
		ทต.หนองไม้งาม	พัฒนาชุมชน	หนองไม้งาม 1	2	-
			พัฒนาชุมชน	สายตรี 16	2	-
			ศาสนา	วัดตะลุงทุก	2	-
			ศาสนา	วัดสายตรี 9	2	-
			ศาสนา	วัดศรีมงคล	2	-
		ทต.บ้านกรวดปัญญาวัฒน์	ศาสนา	วัดป่าบ้านกรวด	1	-
			ตัวเอง	บ้านตาอี	1	-
			ตัวเอง	บ้านหนองตะเคียน	1	-
		ทต.จันทบเพชร	ศาสนา	วัดสายโท 6 เหนือ	-	2
		ทต.บึงเจริญ	ศาสนา	ทต.บึงเจริญ	3	5
		ทต.บ้านกรวด	ตัวเอง	ทต.บ้านกรวด	1	3
		ทต.ปราสาท	ตัวเอง	บ้านนิคมพัฒนาฯ	-	2
10	บ้านด่าน	ทต.บ้านด่าน	ศาสนา	วัดบ้านตะไคง	1	3
			ศาสนา	วัดบ้านด่าน	1	4
			ศาสนา	วัดบ้านกระดิ่งทอง	2	1
			สปช.	ทต.บ้านด่าน	1	3
11	บ้านใหม่ไชยพจน์	ทต.บ้านใหม่ไชยพจน์	สปช.	ร.ร.บ้านกม.ศูนย์	1	2
12	ประโคนชัย	ทต.แสลงโทน	ศาสนา	วัดแสลงโทน	3	4
			ตัวเอง	บ้านหนองบอน	1	1
			ตัวเอง	ทต.แสลงโทน	-	3
		ทต.โคกม้า	ตัวเอง	ทต.โคกม้า	4	2
		ทต.เขาคอก	พัฒนาชุมชน	เขาคอก	1	2
			พัฒนาชุมชน	โคกลอย	1	1
13	ปะคำ	ทต.ปะคำ	ตัวเอง	ทต.ปะคำ	-	4
14	พลับพลายชัย	ทต.จันดุม	พัฒนาชุมชน	จบก	1	2

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ที่	อำเภอ	เทศบาลตำบล	เป็นศูนย์ฯ ถ่ายโอน/ตัวเอง	ชื่อ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวนครู ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน ผู้ดูแลเด็ก
15	พุกไซสง	ทต.พลับพลาชัย	พัฒนาชุมชน	ม่วงหวาน - โลกเจริญ	1	1
			พัฒนาชุมชน	มะขามเจระอะ	1	1
			ตัวเอง	โลกมะขามน้อย	-	2
			ตัวเอง	บ้านตะแบก	1	1
			ตัวเอง	บ้านจันคุม	1	2
			ตัวเอง	บ้านปลัด	1	-
			พัฒนาชุมชน	นกเกรียน	1	3
			ตัวเอง	บ้านสะเดา	2	1
			ตัวเอง	บ้านพลับพลา	1	2
			ศาสนา	วัดหงส์	2	4
16	เมืองบุรีรัมย์	ทต.หลักเขต	ตัวเอง	ตงศิริราษฎร์อนุสรณ์	2	1
			สปช.	ร.ร.บ้านหลักเขต	1	1
17	ละหานทราย	ทต.บ้านบัว	ตัวเอง	ร.ร. วิมลวิทยา	-	1
			ตัวเอง	บ้านโคกเก่า	-	1
		ทต.อิสาน	ตัวเอง	ทต.หลักเขต	2	1
			สปช.	ร.ร.บ้านโคกระกา	1	-
		ทต.บ้านหนองคาด	ตัวเอง	อบต.บ้านบัว	2	2
			สปช.	ร.ร.บ้านโคกวัด	3	1
			ศาสนา	วัดสว่างอารมณ์	4	1
			ศาสนา	วัดศรีสำโรง	2	1
			ศาสนา	วัดบ้านหนองคาด	3	-
			ศาสนา	วัดบัลลังค์	3	4
ทต.ตาจง	ศาสนา	วัดบ้านบุ	2	1		
	ศาสนา	วัดสว่างพัฒนา	1	2		
	พัฒนาชุมชน	ตาจง	2	1		
	พัฒนาชุมชน	หนองมดแดง	1	1		
	พัฒนาชุมชน	หนองปรือพวงสำราญ	2	-		
	ตัวเอง	บ้านยางโป่งสะเดา	2	1		
	ตัวเอง	บ้านหัวสนาม	1	-		
	พัฒนาชุมชน	ทต.สำโรงใหม่	2	4		

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ที่	อำเภอ	เทศบาลตำบล	เป็นศูนย์ ถ่ายโอน/ตัวเอง	ชื่อ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวนครู ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน ผู้ดูแลเด็ก	
18	ลำปลายมาศ	ทต.หนองตะครอง	ศาสนา	วัดโคกไม้แดง	-	6	
			ศาสนา	วัดสำโรง	2	3	
			ตัวเอง	บ้านสันติสุข	-	2	
			พัฒนาชุมชน	โคกสะอาด-สระแก้ว	-	2	
			สปช.	ร.ร.บ้านหนองกรด	-	1	
			สปช.	ร.ร.วัดกัลยาณธรรมาราม	-	1	
			พัฒนาชุมชน	บ้านปากช่อง	1	1	
		ทต.หนองแวง	พัฒนาชุมชน	ราษฎร์รักแดน	1	1	
			พัฒนาชุมชน	แท่นทัพไทย	1	1	
			พัฒนาชุมชน	บ้านผไทรวมพล	1	1	
			พัฒนาชุมชน	หนองตาเยา	2	2	
			พัฒนาชุมชน	หนองหว้า	2	1	
			พัฒนาชุมชน	ศรีทายาท	1	1	
			ตัวเอง	บ้านหนองไก่อ	2	-	
			ตัวเอง	บ้านหนองแวง	2	1	
			ทต.ละหานทราย	ตัวเอง	ทต.ละหานทราย	1	1
				ตัวเอง	ทต.ละหานทราย 2	2	1
ศาสนา	วัดบ้านกะทิง	-		7			
19	สตึก	ทต.ลำปลายมาศ	ตัวเอง	ทต.ลำปลายมาศ	-	1	
			ศาสนา	ทต.ทะเลเมนชัย	-	3	
		ทต.คอนมณฑ์	พัฒนาชุมชน	คอนมณฑ์	2	2	
			ศาสนา	วัดนาลาววนาราม	2	-	
			ศาสนา	วัดอีสานสะแกทอง	2	-	
			ศาสนา	วัดโนนสมบูรณ์	3	-	
			ศาสนา	วัดบ้านยางตาสาต	1	1	
			พัฒนาชุมชน	บ้านโนนศรี	-	2	
			ศาสนา	วัดสุจิตต์ชัยมาราม	-	8	
			ศาสนา	วัดหนองบัวเจ้าป่า	-	2	
			ศาสนา	วัดบ้านหนองเกาะ	2	-	
ตัวเอง	บ้านสำโรงพัฒนา	-	2				

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ที่	อำเภอ	เทศบาลตำบล	เป็นศูนย์ฯ ถ่ายโอน/ตัวเอง	ชื่อ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวนครู ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน ผู้ดูแลเด็ก
			ศาสนา	วัดชัยมงคล	-	4
			ศาสนา	วัดคงเย็น	3	2
			ตัวเอง	ทต.ศาลเจ้าพ่อขุนศรี	2	1
			ตัวเอง	ทต.ศาลเจ้าพ่อขุนศรี 2	2	2
			พัฒนาชุมชน	โนนจิว	1	1
			พัฒนาชุมชน	หนองเพชร	3	1
			ศาสนา	วัดหนองหงส์	4	1
			พัฒนาชุมชน	เพชร (บ้านเพชร)	1	2
			ศาสนา	วัดบ้านถนนกระสัง	2	2
			ศาสนา	วัดบ้านโคกเหล็ก	1	2
			ตัวเอง	บ้านโคกขมิ้นพัฒนา	1	-
			ตัวเอง	ทต.ขำนิ	1	1
			สปช.	ทต.หนองปล่อง	1	1
			ตัวเอง	ร.ร.บ้านตาเหล็ก	1	1
			ตัวเอง	ร.ร.บ้านตาหวาย	1	1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังจะได้นำเสนอต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

จารุณี กุลศรีวรรณรัตน์ (2553 : 129) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของผู้ดูแลเด็ก ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลบางทรายน้อย อำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร พบว่า สภาพและปัญหาของผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อนการพัฒนา พบว่าผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัยค่อนข้างน้อย ส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งผู้ดูแลเด็กมีความต้องการและยินดีเข้ารับการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและเพิ่มความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ

การพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า หลังการพัฒนาผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยในระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็กมีพฤติกรรมร่วมกิจกรรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การติดตามและประเมินผลการพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้ดูแลเด็กสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก

จิราวุฒิ สีมารักษ์ (2553 : 120) ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย พบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลยโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านบุคลากรและด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ ที่เป็นกลุ่มผู้ส่งเสริมการจัดการศึกษากับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ที่อยู่ในหน่วยงานเทศบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน

ชนินทร์ สุวรรณรัตน์ (2553 : 123) ได้ศึกษาการประเมินผลมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตแม่ใจ จังหวัดพะเยา และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่าการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมพบว่า ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับดี หากพิจารณารายด้านพบว่า การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ โดยเมื่อแยกพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและการจัดการมีการจัดการอยู่ในระดับดี ผู้บริหารเห็นว่าบุคลากรมีความรู้ และมีคุณวุฒิการศึกษาตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ด้านอาคารสถานที่

สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยพบว่า ได้มีการจัดการบริการอาหาร น้ำดื่มและอาหารเสริมที่มีคุณค่าต่อสุขภาพเด็กเล็กอย่างดีและต่อเนื่อง มีการจัดอาคารเรียนที่มั่นคง แข็งแรงและปลอดภัยสำหรับเด็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กในด้านร่างกายอย่างดี และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนพบว่า ในด้านการได้ปฏิบัติผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการประชุมชี้แจงให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ

ถวิล สารใจ (2553 : 75) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย พบว่า ราชดำเนินอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีสาระสำคัญแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ในภาพรวมมีปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตนเองรับผิดชอบ ในการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้าเป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กยังใช้ระบบอุปถัมภ์ จึงทำให้ได้ผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยมีปัญหามาก คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศตามแบบแปลนที่ถูกต้อง ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหามาก คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งรับเด็กปฐมวัย 3 - 5 ปี มาเรียนอยู่ในห้องเดียวกันจึงทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดประสบการณ์ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน มีปัญหามาก คือ ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์เด็กเล็ก และประชาชนไม่เห็นความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ปริญญา รัตนวรรณ (2553 : 120 - 128) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มตำแหน่งของบุคลากรโดยรวมเห็นว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาระหว่างกลุ่มของบุคลากร พบว่า กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับปัญหามากกว่าครู

ผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ครูผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน

วรชิต ชิมเกตุ (2553 : 102) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และมีปัญหาย่อยในระดับปัญหาน้อย คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรและด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการให้ผู้ดูแลเด็กมากขึ้นและห้องเรียนและมีความเหมาะสมและถูกสุขลักษณะ

วราภรณ์ ทิพย์พิงค์ (2553 : 138 - 140) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสิงห์บุรี ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสิงห์บุรี เมื่อจำแนกตามเพศ รายได้ต่อเดือน ตำแหน่ง สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด ขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระยะทางจากที่พักถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าไม่แตกต่างกัน

ปิ่นเพชร สาทองขาว (2554 : 62) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวส้นตุ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

สันตุ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากร ด้านผู้เรียน และด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสันตุ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ปกครองที่อยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สุธิรา วัฒนาอุดมวงศ์ (2554 : 116) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย รวมทุกด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับน้อย คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ชุติมา นาคสินธุ์ (2555 : 70 - 72) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง พบว่า พนักงานส่วนท้องถิ่นที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุงานต่างกันมีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ รูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รัชณี ธาดา (2555 : 131 - 132) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบุคลากร

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กต่อปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ที่ต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โสธรา จิตรฉาย (2555 : 155 - 156) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ทินัมพร ศรีทอง (2556 : 68 – 75) ได้ศึกษา การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และข้อเสนอแนะ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริม ให้บุคลากรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง ควรจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างและซ่อมแซม อาคาร รั้ว และประตู ให้มีความแข็งแรงและปลอดภัย ควรสร้างพื้นที่สีเขียว สนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนามให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก ผู้บริหารควรให้ขวัญและกำลังใจบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเสมอภาค และยุติธรรม ตามความสามารถของบุคคล ควรจัดให้มีการกำกับดูแล นิเทศติดตาม การดำเนินงานและตรวจสอบความรับผิดชอบของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดโครงสร้างการบริหารและมอบหมายหน้าที่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นระบบและชัดเจน ควรจัดสรรตำแหน่งภารโรงหรือแม่บ้านให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เครือข่ายครูผู้ดูแลเด็ก ควรจัดกิจกรรม

แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างน้อยปี 2 ครั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการฝึกซ้อมป้องกันอุบัติเหตุจากธรรมชาติอย่างต่อเนื่องทุกปี ควรมีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกศูนย์

ธัญริชา ใต้อุดม (2556 : 86) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับปัญหาสูงสุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร รองลงมา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ และด้านที่มีปัญหาลดต่ำสุด คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เบญจวรรณ ศรศรี (2556 : 85 - 95) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษาที่ต่างกัน พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

อาเนิร์ตและแลมบ์ (Ahnert and Lamb, 2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเล่นของเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี พบว่าในการดูแลเด็กเล็กที่มีคุณภาพเพื่อให้เกิดผลดีกับเด็กนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็ก หากผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจก็จะสามารถดูแลเด็กให้ได้รับการดูแลอย่างเต็มที่ และยิ่งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาโดยตรง ก็จะสามารถนำความรู้ที่มีมาใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

เบนเน็ต (Bennett, 2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่าระบบการบริหารงานศูนย์เด็กเล็กมีอิทธิพลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และการมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานทั้งในด้านการดูแลเด็กและระบบการจัดการศึกษามีคุณภาพ

แวนเดนโบรค (Vandenbroeck, 2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริการของศูนย์เด็กเล็ก พบว่า ศูนย์เด็กเล็กแต่ละแห่งมีรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทและความต้องการของสังคมนั้น ๆ ว่าอยากให้เป็นไปในรูปแบบใด ทำให้การบริการที่มุ่งเน้น

เพียงเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม โดยไม่สนใจว่าเด็กและครูต้องการอะไร ส่งผลทำให้การจัดการศึกษาไม่มีคุณภาพ

จากผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะได้รับการพัฒนาในด้านการศึกษา ความรู้ความสามารถที่เด็กจะมีได้ในอนาคตขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดู เอาใจใส่และส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กได้รับการพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา หากเด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เด็กก็จะเกิดความฉลาดทั้งทางด้าน IQ และ EQ ไปพร้อมๆ กัน ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่เป็นแหล่งส่งเสริมและสร้างให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ แต่จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละแห่งพบปัญหาในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการส่งเสริมให้ได้รับความก้าวหน้าในอาชีพของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ทำให้บางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่สามารถดำเนินการตามมาตรฐานได้ สิ่งที่สำคัญในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กคือ การสนับสนุน ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้า หากหน่วยงานต้นสังกัดใดไม่สามารถบริหารได้บรรลุตามเป้าหมาย ไม่ดูแลไม่ส่งเสริม ก็จะทำให้ครูขาดกำลังใจในการปฏิบัติงาน ดังจะเห็นได้จากการวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดมีปัญหา ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กไม่มีความก้าวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นก็ไม่ได้พัฒนาตามไปด้วย ซึ่งจะส่งผลกระทบไปถึงเด็กที่เรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำให้ได้รับการดูแลอย่างไม่เต็มศักยภาพ ดังนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องร่วมมือกันพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่ออนาคตที่ดีของเด็กต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลและผู้ดูแลเด็ก จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 56 แห่ง ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 201 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 220 คน รวมทั้งสิ้น 421 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 155) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 136 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 140 คน รวมทั้งสิ้น 276 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน (Stratified Random Sampling) ตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้
  - 2.1 แบ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มย่อยตามรูปแบบการจัดตั้ง ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยแบบกลุ่ม (Cluster)
  - 2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 136 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 140 คน รวมทั้งสิ้น 276 คน
  - 2.3 ทำการสุ่มครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กโดยสุ่มให้กระจายไปตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 3.1 และตาราง 3.2 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล
ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสถานภาพ
ตำแหน่ง

รูปแบบการจัดตั้ง	ประชากร		
	ครูผู้ดูแลเด็ก	ผู้ดูแลเด็ก	รวม
1. กรมการศาสนา	78	96	174
2. กรมการพัฒนาชุมชน	47	47	94
3. สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	17	23	40
4. เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	59	54	113
รวม	201	220	421

ตาราง 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล
ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสถานภาพ
ตำแหน่ง

รูปแบบการจัดตั้ง	กลุ่มตัวอย่าง		
	ครูผู้ดูแลเด็ก	ผู้ดูแลเด็ก	รวม
1. กรมการศาสนา	53	61	114
2. กรมการพัฒนาชุมชน	32	30	62
3. สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	11	15	26
4. เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	40	34	74
รวม	136	140	276

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) จะมีคำตอบให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( )

ตัวอย่าง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ของท่าน

1. สถานภาพตำแหน่ง
  - ( ) ครูผู้ดูแลเด็ก
  - ( ) ผู้ดูแลเด็ก
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
  - ( ) น้อยกว่า 5 ปี
  - ( ) 5-10 ปี
  - ( ) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ จัดตั้งโดย
  - ( ) กรมการศาสนา
  - ( ) กรมการพัฒนาชุมชน
  - ( ) สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
  - ( ) เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 6 ด้านคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการส่งเสริมเครือข่าย ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดไว้ 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - end Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือและขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงหลักการในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาสร้างแบบสอบถาม ตามกรอบของเนื้อหา

2.3 นำเสนอร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงตามสภาพและปัญหาเป็นการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ ได้แก่

2.4.1 นางสาวอวยพร ทูลไชสง วุฒิการศึกษา กศ.บ. สาขาภาษาไทย ตำแหน่งข้าราชการบำนาญ โรงเรียนพุทธไสยาสน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.4.2 นางสาวเนียง สันประโคน วุฒิการศึกษา ค.บ. สาขาการศึกษาปฐมวัย ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกม.ศูนย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.3 นายสิวานนท์ สวรสว่าง วุฒิการศึกษา กศ.ม. สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานการวัดและประเมินผล โรงเรียนบ้านหนองไผ่เบญจมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ (Try Out) กับครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบ้านใหม่

ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม
ครั้งนี้

2.6.1 หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที (t - test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีค่าอำนาจจำแนกสูง อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ผลปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.66 ถึง 10.69

2.6.2 นำแบบสอบถามที่ค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ไป หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

2.7 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นผ่านเกณฑ์มาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เพื่อขอให้ออกหนังสือส่งถึง ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน ตามวันเวลาที่นัดหมาย โดยผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า แบบสอบถามจำนวน 276 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมคืนมาได้ 276 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม

3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าที่ต้องการ

ดังนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่มีต่อสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยและการจัดอันดับ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายข้อมูลจากค่าเฉลี่ย (Mean) กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 163)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่มีต่อสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง โดยการทดสอบค่าที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t - test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่จำแนกตามประสบการณ์ และรูปแบบการจัดตั้ง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

1.1 การหาค่าอำนาจจำแนก โดยการทดสอบค่าที (t - test) เป็นรายข้อ โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 260)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\frac{\sqrt{S_H^2 + S_L^2}}{n}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
	$\bar{X}_H$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูง หรือกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 261)

$$\alpha = \frac{K}{K - 1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อ
	$\sum$	แทน	ผลรวม

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 304)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนน

n แทน จำนวนข้อมูล

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 310)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนข้อมูล

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่มีต่อสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกสถานภาพตำแหน่ง โดยการใช้การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t-test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 321)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็กที่มีต่อสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและรูปแบบการจัดตั้ง โดยทดสอบค่าเอฟ (F - test) ใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วจะใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe') ใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 330)

$$CV_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}$$

เมื่อ	K	แทน	จำนวนกลุ่มในกลุ่มตัวอย่าง
	F^*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
	MS_{Within}	แทน	ค่า Mean Square Within Group ที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
	n_1, n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล
ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

S.D แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - Distribution

F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าเอฟ

* แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลงานวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ทำการวิเคราะห์และจำแนกผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล
ในจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการ
ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ
ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 4 สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด
เทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยหาค่าความถี่และร้อยละ

ตาราง 4.1 จำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ
ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพตำแหน่ง ได้แก่		
1.1 ครูผู้ดูแลเด็ก	136	49.28
1.2 ผู้ดูแลเด็ก	140	50.72
รวม	276	100.00
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ได้แก่		
2.1 น้อยกว่า 5 ปี	67	24.27
2.2 5 – 10 ปี	129	46.74
2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	80	28.99
รวม	276	100.00
2. รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่		
2.1 กรมการศาสนา	114	41.30
2.2 กรมการพัฒนาชุมชน	62	22.46
2.3 สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	26	9.42
2.4 เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	74	26.82
รวม	276	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 276 คน จำแนกตามสถานตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ดูแลเด็ก จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 50.72 และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 49.28 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 5 – 10 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 46.74 รองลงมาคือ สูงกว่า 10 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 28.99 และเมื่อจำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในศูนย์สังกัดกรมการศาสนา จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมาคือ เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 26.82 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 9.42 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ดังปรากฏในตาราง 4.2 - 4.7 ต่อไปนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.28	0.69	มาก	1
2. ด้านบุคลากร	4.22	0.60	มาก	2
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	4.09	0.73	มาก	6
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.16	0.48	มาก	5
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	4.18	0.63	มาก	3
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.17	0.60	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.17	0.53	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.22$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.09$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ผู้บริหารท้องถิ่นมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์ฯ และมีการแต่งตั้งบุคลากรกำหนดหน้าที่ชัดเจน	4.37	0.83	มาก	1
2. ผู้บริหารท้องถิ่นกระจายอำนาจและหน้าที่ในการบริหารงานให้กับผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเต็มที่	4.27	0.87	มาก	5
3. ผู้บริหารท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.35	0.71	มาก	3
4. ผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายและแผนในการดำเนินงานของศูนย์ฯอย่างชัดเจน	4.36	0.70	มาก	2
5. ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	4.24	0.83	มาก	7
6. ผู้บริหารท้องถิ่นและคณะกรรมการศูนย์ฯ มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ สม่ำเสมอ	4.25	0.87	มาก	6
7. ผู้บริหารท้องถิ่นและคณะกรรมการศูนย์ฯ มีการติดตามเยี่ยมเยียน รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ สม่ำเสมอ	4.08	0.94	มาก	8
8. ผู้บริหารท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านต่างๆของศูนย์ฯอย่างเพียงพอ	4.28	0.90	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.28	0.69	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 ผู้บริหารท้องถิ่นมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์ฯ และมีการแต่งตั้งบุคลากร กำหนดหน้าที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาคือ ข้อ 4 ผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายและแผนในการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.36$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 7 ผู้บริหารท้องถิ่น และคณะกรรมการศูนย์ฯ มีการติดตาม เยี่ยมเยียน รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ สม่าเสมอ ($\bar{X} = 4.08$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากรโดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
9. จำนวนครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีสัดส่วนต่อจำนวนนักเรียนตรงตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ฯ	4.20	0.78	มาก	6
10. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานกำหนด มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา	4.34	0.59	มาก	1
11. มีการแต่งตั้งหัวหน้าศูนย์ฯ เพื่อรับผิดชอบดูแลบุคลากรและดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนที่วางไว้	4.26	0.87	มาก	2
12. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ด้านการดูแลเด็กปฐมวัย อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	4.25	0.67	มาก	3
13. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพที่สูงขึ้น	4.25	0.73	มาก	3
14. ผู้บริหารท้องถิ่นมีการสรรหาผู้ช่วยครู เพื่อปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือครูในการดูแลเด็กให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง	4.12	0.94	มาก	7
15. ศูนย์ฯ มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่ธุรการ	4.11	0.89	มาก	8
16. ศูนย์ฯ มีบุคลากรด้านการประกอบอาหาร / แม่บ้าน / นักการภารโรงและยามรักษาความปลอดภัยโดยเฉพาะ	4.23	0.78	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.22	0.60	มาก	

จากตาราง 4.4 พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 10 ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานกำหนด มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาคือ ข้อ 11 มีการแต่งตั้งหัวหน้าศูนย์ฯ เพื่อรับผิดชอบดูแลบุคลากรและดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนที่วางไว้ ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 15 ศูนย์ฯ มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่ธุรการ ($\bar{X} = 4.11$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
17. ศูนย์ฯมีอาคารเรียนที่มั่นคง แข็งแรง และอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม	4.24	0.75	มาก	2
18. ศูนย์ฯมีรั้วกั้นรอบอาคารเพื่อความปลอดภัยของเด็ก	4.27	0.72	มาก	1
19. ศูนย์ฯมีพื้นที่ใช้สอยและจำนวนห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนเด็ก	3.99	0.98	มาก	9
20. ศูนย์ฯมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง มีสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย	4.19	0.79	มาก	3
21. ศูนย์ฯมีห้องน้ำ/ห้องส้วม เพียงพอกับจำนวนเด็กและมีการติดตั้งอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในห้องน้ำ	4.10	0.89	มาก	5
22. ห้องส้วมมีโถสุขภัณฑ์แยกชาย-หญิง และมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก	3.99	1.04	มาก	9
23. ศูนย์ฯมีห้องพยาบาลเพื่อแยกเด็กป่วย และมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น	4.01	1.02	มาก	8
24. ศูนย์ฯมีโรงอาหารและมีบริเวณที่รับประทานอาหารแยกจากพื้นที่สำหรับเด็ก	4.10	0.80	มาก	5
25. ศูนย์ฯมีการติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย เช่น เครื่องตัดไฟ ถังดับเพลิง มุ้งลวด เป็นต้น	4.13	0.90	มาก	4

ตาราง 4.5 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
26. ศูนย์ฯมีแผนการฝึกซ้อมการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ	3.98	1.08	มาก	11
27. ศูนย์ฯมีการแยกห้องเรียนตามช่วงอายุเด็กแต่ละวัย ไม่รวม เด็กทั้งหมดไว้ห้องเดียว	4.02	0.96	มาก	7
รวมเฉลี่ย	4.09	0.73	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 18 ศูนย์ฯมีรั้วกั้นรอบอาคารเพื่อความปลอดภัยของเด็ก ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ ข้อ 17 ศูนย์ฯมีอาคารเรียนที่มั่นคง แข็งแรง และอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.24$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 26 ศูนย์ฯมีแผนการฝึกซ้อมการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.98$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
28. ศูนย์ฯจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ สอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่น	4.14	0.78	มาก	8
29. ศูนย์ฯมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาและ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.13	0.81	มาก	9
30. ศูนย์ฯมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและมีการ ดำเนินงาน/โครงการต่างๆให้เป็นไปตามแผน	4.07	0.98	มาก	10

ตาราง 4.6 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
31. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กจัดประสบการณ์ในแต่ละวันได้ครบตามตารางกิจกรรม	4.29	0.69	มาก	2
32. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กมีการบันทึกและประเมินผลพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	4.34	0.62	มาก	1
33. ศูนย์ฯมีการวางแผนการจัดระบบการประเมินพัฒนาการเด็กสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.06	0.81	มาก	11
34. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีการรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	4.17	0.68	มาก	6
35. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ได้รับการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ	4.02	0.93	มาก	12
36. บุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษา สามารถให้คำแนะนำด้านวิชาการและงานด้านอื่นๆแก่ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้	4.00	0.86	มาก	13
37. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก นำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาทำเป็นสื่อการเรียนการสอน นอกเหนือจากการใช้สื่อการแบบสำเร็จ	4.22	0.67	มาก	4
38. ศูนย์ฯมีแผนการส่งเสริมให้เด็กได้มีการเรียนรู้นอกสถานที่ เช่น การทัศนศึกษา แหล่งชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น	4.20	0.67	มาก	5
39. ศูนย์ฯมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆเป็นประจำทุกปี	4.15	0.68	มาก	7
40. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.25	0.59	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.16	0.48	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 32 ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กมีการบันทึกและประเมินผลพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาคือ ข้อ 31 ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ได้ครบตามตารางกิจกรรม ($\bar{X} = 4.29$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 36 บุคลากรที่รับผิดชอบ ด้านการศึกษา สามารถให้คำแนะนำด้านวิชาการและงานด้านอื่น ๆ แก่ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ได้ ($\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
41. ผู้ปกครองและชุมชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการศูนย์ฯ เพื่อร่วมกันพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์	4.33	0.72	มาก	1
42. ศูนย์ฯ มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ	4.19	0.81	มาก	3
43. ศูนย์ฯ เปิด โอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่างๆ	4.21	0.68	มาก	2
44. ศูนย์ฯ มีการจัด โครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็ก ให้กับผู้ปกครอง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	4.00	0.95	มาก	5
45. ศูนย์ฯ ได้รับ โอกาสให้นำเด็กเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนและ หน่วยงานอื่นๆเป็นประจำ	4.14	0.77	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.17	0.63	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของ ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ ข้อ 41 ผู้ปกครองและชุมชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการศูนย์ฯ เพื่อร่วมกันพัฒนาและ

สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมาคือ ข้อ 43 ศูนย์ฯ เปิดโอกาสให้
ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุดคือ ข้อ 44 ศูนย์ฯ มีการจัดโครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กให้กับผู้ปกครอง
อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก
เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์
ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
46. ศูนย์ฯ ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาการ ดำเนินงานของเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มี ประสิทธิภาพ	4.26	0.77	มาก	2
47. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ ศูนย์ฯ อื่นๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	4.14	0.81	มาก	3
48. ศูนย์ฯ เข้าร่วมโครงการเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งใน ระดับตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัด	4.32	0.62	มาก	1
49. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กมีความเข้าใจหลักการและ แนวทางในการปฏิบัติงานพัฒนาเครือข่ายในแต่ละระดับ	4.13	0.77	มาก	4
50. ศูนย์ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นสถานที่ศึกษาดูงานจาก หน่วยงานภายนอกอื่นๆ	4.00	0.96	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.17	0.60	มาก	

จากตาราง 4.8 พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของ
ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ
ข้อ 48 ศูนย์ฯ เข้าร่วมโครงการเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในระดับตำบล ระดับอำเภอและ
ระดับจังหวัด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ ข้อ 46 ศูนย์ฯ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการ
พัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 50 ศูนย์ ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นสถานที่ศึกษาจากหน่วยงานภายนอก
อื่นๆ ($\bar{x} = 4.00$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพ
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ดังปรากฏในตาราง
4.9 - 4.15 ต่อไปนี้

ตาราง 4.9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ
ตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ครูผู้ดูแลเด็ก		ผู้ดูแลเด็ก		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.05	0.86	4.49	0.35	5.46**
2. ด้านบุคลากร	4.04	0.69	4.39	0.42	4.99**
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	3.88	0.90	4.30	0.44	4.82**
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.07	0.54	4.24	0.41	2.81**
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.99	0.72	4.35	0.47	4.83**
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.07	0.69	4.26	0.50	2.59**
รวมเฉลี่ย	4.01	0.69	4.33	0.24	5.01**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.9 พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ
ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

ตาราง 4.10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป		F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.33	0.69	4.23	0.69	4.30	0.69	0.60
2. ด้านบุคลากร	4.22	0.56	4.20	0.61	4.26	0.60	0.25
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	4.12	0.71	4.08	0.74	4.09	0.75	0.04
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.13	0.47	4.13	0.49	4.22	0.49	0.96
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	4.18	0.66	4.17	0.61	4.17	0.65	0.01
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.20	0.58	4.15	0.63	4.18	0.59	0.14
รวมเฉลี่ย	4.19	0.53	4.15	0.53	4.20	0.55	0.23

จากตาราง 4.10 พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

ตาราง 4.11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	กรมการ ศาสนา		กรมการ พัฒนาชุมชน		สำนักงานการ ประถมศึกษา แห่งชาติ		เทศบาลจัด ตั้งขึ้นเอง		F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	3.93	0.89	4.64	0.28	4.49	0.29	4.43	0.39	20.45**
2. ด้านบุคลากร	3.97	0.73	4.44	0.27	4.44	0.33	4.34	0.49	13.01**
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	3.75	0.93	4.52	0.24	4.24	0.52	4.21	0.46	19.21**
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร	4.00	0.55	4.35	0.37	4.17	0.53	4.24	0.36	8.80**
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการ สนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.94	0.76	4.27	0.39	4.34	0.37	4.40	0.53	10.23**
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย	3.99	0.71	4.40	0.34	4.51	0.40	4.14	0.56	9.82**
รวมเฉลี่ย	3.96	0.71	4.44	0.16	4.33	0.28	4.29	0.25	18.23**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.11 พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์ที่มีรูปแบบการจัดตั้งที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตาราง 4.12 – 4.17 ต่อไปนี้

ตาราง 4.12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นรายคู่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทำน ปฏิบัติงานอยู่จัดตั้งโดย	$\bar{X}$	กรมการ ศาสนา	กรมการ พัฒนาชุมชน	สำนักงานการ ประถมศึกษา แห่งชาติ	เทศบาลจัด ตั้งขึ้นเอง
		3.93	4.64	4.49	4.43
กรมการศาสนา	3.93	-	0.71**	0.56**	0.50**
กรมการพัฒนาชุมชน	4.64		-	0.15	0.21
สำนักงานการประถมศึกษา แห่งชาติ	4.49			-	0.06
เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	4.43				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.12 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานใน ศูนย์สังกัดกรมศาสนากับกรมพัฒนาชุมชน กรมการศาสนากับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนากับเทศบาลจัดตั้งขึ้นเองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรเป็นรายคู่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทำน ปฏิบัติงานอยู่จัดตั้งโดย	$\bar{X}$	กรมการ ศาสนา	กรมการ พัฒนาชุมชน	สำนักงานการ ประถมศึกษา แห่งชาติ	เทศบาลจัด ตั้งขึ้นเอง
		3.97	4.44	4.44	4.34
กรมการศาสนา	3.97	-	0.47**	0.47**	0.37**
กรมการพัฒนาชุมชน	4.44		-	0.00	0.10
สำนักงานการประถมศึกษา แห่งชาติ	4.44			-	0.10
เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	4.34				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.13 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานใน ศูนย์สังกัดกรมศาสนากับกรมพัฒนาชุมชน กรมการศาสนากับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนากับเทศบาลจัดตั้งขึ้นเองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย เป็นรายคู่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ท่านปฏิบัติงานอยู่จัดตั้งโดย	$\bar{X}$	กรมการศาสนา	กรมการพัฒนาชุมชน	สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง
		3.75	4.52	4.24	4.21
กรมการศาสนา	3.75	-	0.77**	0.49**	0.46**
กรมการพัฒนาชุมชน	4.52		-	0.28	0.31
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	4.24			-	0.03
เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	4.21				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.14 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์สังกัดกรมศาสนากับกรมพัฒนาชุมชน กรมการศาสนากับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนากับเทศบาลจัดตั้งขึ้นเองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นรายคู่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทำน ปฏิบัติงานอยู่จัดตั้งโดย	$\bar{X}$	กรมการ ศาสนา	กรมการ พัฒนาชุมชน	สำนักงานการ ประถมศึกษา แห่งชาติ	เทศบาลจัด ตั้งขึ้นเอง
		4.00	4.35	4.17	4.24
กรมการศาสนา	4.00	-	0.35**	0.17	0.24**
กรมการพัฒนาชุมชน	4.35		-	0.18	0.11
สำนักงานการประถมศึกษา แห่งชาติ	4.17			-	0.07
เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	4.24				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.15 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงาน ในศูนย์สังกัดกรมศาสนากับกรมพัฒนาชุมชน และกรมการศาสนากับเทศบาลจัดตั้งขึ้นเองมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้าน วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เป็นรายคู่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทำงาน ปฏิบัติงานอยู่จัดตั้งโดย	$\bar{X}$	กรมการ ศาสนา	กรมการ พัฒนาชุมชน	สำนักงานการ ประถมศึกษา แห่งชาติ	เทศบาลจัด ตั้งขึ้นเอง
		3.94	4.27	4.34	4.40
กรมการศาสนา	3.94	-	0.33**	0.40**	0.46**
กรมการพัฒนาชุมชน	4.27		-	0.07	0.13
สำนักงานการประถมศึกษา แห่งชาติ	4.34			-	0.06
เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	4.40				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.16 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์สังกัดกรมศาสนากับกรมพัฒนาชุมชน กรมการศาสนากับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนากับเทศบาลจัดตั้งขึ้นเองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรายคู่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทำน ปฏิบัติงานอยู่จัดตั้งโดย	$\bar{X}$	กรมการ ศาสนา	กรมการ พัฒนาชุมชน	สำนักงานการ ประถมศึกษา แห่งชาติ	เทศบาลจัด ตั้งขึ้นเอง
		3.99	4.40	4.51	4.14
กรมการศาสนา	3.99	-	0.41**	0.52**	0.15
กรมการพัฒนาชุมชน	4.40		-	0.11	0.26
สำนักงานการประถมศึกษา แห่งชาติ	4.51			-	0.37**
เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง	4.14				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.17 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์สังกัดกรมศาสนากับกรมพัฒนาชุมชน กรมการศาสนากับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติกับเทศบาลจัดตั้งขึ้นเองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏตามตาราง 4.18 ดังนี้

ตาราง 4.18 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	18	24.66
2. ควรจัดสรรงบประมาณในการสร้างพื้นที่สีเขียวหรือสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนามให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก	17	23.28
3. ผู้บริหารควรจัดให้มีการกำกับดูแล นิเทศติดตามการดำเนินงาน และตรวจสอบความรับผิดชอบของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	13	17.81
4. ผู้บริหารควรให้ขวัญและกำลังใจบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างเสมอภาค และยุติธรรม ตามความสามารถของบุคคล	9	12.33
5. ควรจัดโครงสร้างการบริหารและมอบหมายหน้าที่ภายในศูนย์เด็กเล็กให้เป็นระบบและชัดเจน	7	9.59
6. ควรมีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกศูนย์	5	6.85
7. ควรมีการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนการสอนของครู	4	5.48
รวม	73	100.00

จากตาราง 4.18 พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 24.66) รองลงมาคือ ควรจัดสรรงบประมาณในการสร้างพื้นที่สีเขียวหรือสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนามให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก (ร้อยละ 23.28) และผู้บริหารควรจัดให้มีการกำกับดูแล นิเทศติดตามการดำเนินงาน และตรวจสอบความรับผิดชอบของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 17.81) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำเสนอการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก โดยจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
2. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

3. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีรูปแบบการจัดตั้งที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลและผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 56 แห่ง ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 201 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 220 คน รวมทั้งสิ้น 421 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 136 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 140 คน รวมทั้งสิ้น 276 คน ได้มาจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 155) และหลังจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาทางเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้กับครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามและหนังสือถึงนายกเทศบาล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วขอรับแบบสอบถามด้วยตัวเองภายในเวลาที่กำหนดกรณีมีแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามด้วยตนเองผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 276 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมกลับคืนมาได้ 276 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยและการจัดอันดับเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งโดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่จำแนกตามประสบการณ์และรูปแบบการจัดตั้งต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเซฟเฟ

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หากคำร้อยละและเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรองลงมา คือ ด้านบุคลากรส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กมีเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีจำนวนมากที่สุด คือควร

ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ควรจัดสรรงบประมาณในการสร้างพื้นที่สีเขียวหรือสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนามให้เพียงพอแก่จำนวนเด็ก และผู้บริหารควรจัดให้มีการกำกับดูแล นิเทศติดตามการดำเนินงาน และตรวจสอบความรับผิดชอบของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้ โดยมอบหมายให้นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำหน้าที่กำหนดโครงสร้าง นโยบาย และแนวทางในการดำเนินงานให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการ ทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำหลักสูตรและแผนการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กรวมถึงบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำให้การปฏิบัติงานมีรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความรู้ในด้านการศึกษา มาช่วยพัฒนา ติดตาม กำกับดูแล และตรวจสอบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และนอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการ ชุมชน และหน่วยงานราชการอื่น ๆ สนับสนุนให้การดำเนินงานต่าง ๆ นั้นเป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ จีราวุฒิ สีมารักษ์ (2553 : 120) ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลยโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะว่ามาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้กำหนดคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กอย่างชัดเจน ผู้ดูแลเด็กมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก แต่ในส่วนของครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งปัจจุบันได้บรรจุเป็น

พนักงานครูเทศบาล ในตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กนั้น หลังจากการบรรจุแต่งตั้งต้องมีการพัฒนาตน และพัฒนางานเพื่อให้ผ่านการประเมินก่อนการดำรงตำแหน่ง ครู เป็นระยะเวลา 2 ปี ดังนั้น เพื่อให้ผ่านการประเมิน ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ศึกษาเปรียบเทียบและข้อบ่งชี้ต่าง ๆ วางแผนการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน โดยบูรณาการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการติดตามประเมินและรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดทำแฟ้มเก็บงานต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาการประเมินในทุก ๆ 4 เดือน และนอกจากนี้ ครูผู้ดูแลเด็กต้องหมั่นพัฒนาตนให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนางานให้มีความก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับ ให้ความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานและส่วนราชการอื่น ๆ รวมถึงเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผ่านการประเมิน ตามมาตรฐานการดำเนินงานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจวรรณ ศรีศรี (2556 : 85 - 95) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับตำแหน่งที่ต่างกัน พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยได้กำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ตามกรอบของ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กนั้นมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน และด้วยคุณวุฒิที่ตรงตามมาตรฐานการดำเนินงานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระบุไว้ว่า ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ทำให้การปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผน การจัดประสบการณ์รวมถึงการดูแลชั้นเรียนมีความพร้อมที่จะสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดได้ เพราะมีประสบการณ์จากการฝึกสอนและมีความรู้ในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี จึงทำให้การปฏิบัติงานนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ รัชนิ ธาดา (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐาน

การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์และครูผู้ดูแลเด็ก จำแนกตามประสบการณ์ที่ต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรูปแบบของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นภารกิจถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่นให้เข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด แต่การบริหารจัดการนั้นได้มอบอำนาจให้นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเป็นผู้รับผิดชอบ ดูแลดำเนินการตามนโยบาย และแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งแตกต่างกันตามนโยบายของผู้บริหารและตามบริบทความต้องการของคนในชุมชน โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศึกษานั้น ปัจจุบันยังมีหลายแห่งที่ยังอยู่ในวัด และเดิมก่อนการถ่ายโอนภารกิจจะมอบให้เจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ เป็นผู้ดูแลการบริหารจัดการทั้งหมด แต่เมื่อถ่ายโอนภารกิจแล้วยังมีบางแห่งที่นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลยังคงให้เจ้าอาวาสวัดเป็นผู้ดูแลและบริหารจัดการตามเดิม จึงทำให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศึกษานี้แตกต่างกับรูปแบบอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนภารกิจจากกรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ นั้นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลก็เป็นผู้บริหารจัดการเช่นเดียวกันกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ รัชณี ธาดา (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก จำแนกตามต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ ชุตินา นาคสินธุ์ (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง พบว่า รูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กหลายแห่งไม่ได้เข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง เพราะตามมาตรฐาน

การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้กำหนดไว้ว่าครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กต้องได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ พัฒนาให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง/ปี แต่ที่ผ่านมามีพบว่าส่วนใหญ่ยังมีครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กเข้ารับการอบรมไม่ครบตรงตามมาตรฐานกำหนด และยังมีบางส่วนที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเลยสักครั้ง เป็นเพราะนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางแห่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอบรม เนื่องจากไม่อยากปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่อยากให้เกิดการขาดผู้ดูแลเด็กเพราะตอบสนองความต้องการของชุมชนที่ให้เปิดทำ การเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ถ้าไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนจริงๆ ก็จะไม่มีงบปิดหรือให้ครูขาดเพื่อไปเข้ารับการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ ทิฆัมพร ศรีทอง (2556 : 68 – 75) ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่ พบว่า ข้อเสนอแนะได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ควรนำมาพิจารณาเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารท้องถิ่นและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการติดตาม เยี่ยมเยียน รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สม่าเสมอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เทศบาลตำบลควรมีการตั้งแต่งคณะกรรมการประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการติดตาม เยี่ยมและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบุคลากรปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่ธุรการ ดังนั้น เทศบาลตำบลควรมีการจัดหาบุคลากรที่ปฏิบัติงานการเงิน พัก และธุรการตามความเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนการฝึกซ้อมการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการวางแผนฝึกซ้อมการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ อย่างชัดเจนและมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรและเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษา สามารถให้คำแนะนำด้านวิชาการและงานด้านอื่น ๆ แก่ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการจัดอบรมบุคลากรเพื่อที่จะสามารถให้คำแนะนำด้านวิชาการและงานด้านอื่น ๆ แก่ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดโครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กให้กับผู้ปกครอง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการจัดทำโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กให้กับผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจขึ้นและสามารถนำไปปฏิบัติได้

1.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นสถานที่ศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการสร้าง ปรับปรุงหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และสามารถเป็นสถานที่ศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานและคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบล

2.2 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ที่มีต่อการปฏิบัติงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ควรมีการศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

2.4 ควรมีการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ อย่างไร

2.5 ควรมีการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.6 ควรมีการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการ/การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมการพัฒนาชุมชน. กองพัฒนาเด็ก. (2542). แนวทางการพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ค โปรดักชั่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง.
- _____. (2553). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุรสภาลาดพร้าว.
- จารุณี กุลศรีวรรณรัตน์. (2553). สภาพปัญหาของผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิราวุฒิ สีมารักษ์. (2553). การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนินทร์ สุวรรณรัตน์. (2553). การประเมินผลมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชุติมา นาคสินธุ์. (2555). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวิล สารใจ. (2553). ปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิฆัมพร ศรีทอง. (2556). การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอดงทับทิม จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ภูเก็ต : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

- ชั้นัธิชา ใต้คุม. (2556). การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจวรรณ ศรีศรี. (2556). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปริญญา รัตนวรรณ. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กาฬสินธุ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ปิ่นเพชร สาทองขาว. ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวรัตน อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น).มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัชณี ธาดา. (2555). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วรชิต ชินเกต. (2553). ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วราภรณ์ ทิพย์พิงค์. (2553). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2550). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- สุธีรา วัฒนาอุดมวงศ์. (2554). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย.** วิทยานิพนธ์ รป.ม. (การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). อุดรดิตต์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- โสธรา จิตรฉาย. (2555). **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) : ฉบับสรุป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ.**
- สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์. (2558). **แบบสำรวจข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัด ประจำปี 2558. บุรีรัมย์.**
- Ahnert, L. & Lamb, ME. (2011). **Child Care and Its Impact on Young Children (2-5).** Montreal, Quebec: Centre of Excellence for Early Childhood Development and Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development, 2011:1-5.
- Bennett, J. (2011). **Early Childhood Education and Care System.** Montreal, Quebec: Centre of Excellence for Early Childhood Development and Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development, 2011:1-5.
- VandenBroeck, M. (2011). **Diversity in Early Childhood Services.** Montreal, Quebec: Centre of Excellence for Early Childhood Development and Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development, 2011:1-6.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๘๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบขอมอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสำเนียง สันประโคน

ด้วย นางจุฑาทิพย์ ทูลไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผศ.ดร.นฤมล สมคุณา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอขอบขอมอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๗๕๑๐

(เจ้ามือ ๑๖ ส.พ.วิ.ค.พ.)
ดร. น. ๑๖. ๑ ร.ร. บ้านหมื่นสุรินทร์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๘๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณศิวานนท์ สวยสว่าง

ด้วย นางจุฑาทิพย์ ทูลโรสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผศ.ดร.นฤมล สมคุณา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

- ทรณ

(นายศิวานนท์ สวยสว่าง)

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองไผ่เมือจิว

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/วศ๗๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล.....

ด้วย นางจุฑาทิพย์ ทูลไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผศ.ดร.นฤมล สมคุณา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางจุฑาทิพย์ ทูลไธสง ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/๖๘๗๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล.....

ด้วย นางจุฑาทิพย์ ทูลไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าวจึงขออนุญาตเผยแพร่อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

--	--	--	--

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งแบบสอบถามมี 3 ตอนดังนี้
 ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ในจังหวัดบุรีรัมย์
 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ เท่านั้น จึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด เป็นการแสดงความคิดเห็นของแต่ละท่านที่มีสถานภาพแตกต่างกัน
3. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามครั้งนี้ จะเสนอในภาพรวม จะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด จึงขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ต่อไป

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางจุฑาทิพย์ ทูลไธสง
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพตำแหน่ง

- ( ) ครูผู้ดูแลเด็ก
- ( ) ผู้ดูแลเด็ก

2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- ( ) น้อยกว่า 5 ปี
- ( ) 5-10 ปี
- ( ) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ จัดตั้งโดย

- ( ) กรมการศาสนา
- ( ) กรมการพัฒนาชุมชน
- ( ) สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ( ) เทศบาลจัดตั้งขึ้นเอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 ด้าน มีคำถาม 50 ข้อ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบสอบถามของแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับตัวเลขที่มีความหมายตรงกับความจริงมากที่สุด โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึงมีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึงมีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึงมีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึงมีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึงมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นประจำ อย่างต่อเนื่อง		✓			

จากการตอบแบบสอบถามข้อ 0 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นประจำ อย่างต่อเนื่อง ในระดับมีการปฏิบัติมาก

ที่	สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
1.	ผู้บริหารท้องถิ่นมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์ฯ และมีการแต่งตั้งบุคลากรกำหนดหน้าที่ชัดเจน					
2.	ผู้บริหารท้องถิ่นกระจายอำนาจและหน้าที่ในการบริหารงานให้กับผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเต็มที่					
3.	ผู้บริหารท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
4.	ผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายและแผนในการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างชัดเจน					
5.	ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ					
6.	ผู้บริหารท้องถิ่นและคณะกรรมการศูนย์ฯ มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ สม่ำเสมอ					
7.	ผู้บริหารท้องถิ่นและคณะกรรมการศูนย์ฯ มีการติดตามเยี่ยมเยียน รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ สม่ำเสมอ					
8.	ผู้บริหารท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์ฯ อย่างเพียงพอ					
ด้านบุคลากร						
9.	จำนวนครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีสัดส่วนต่อจำนวนนักเรียนตรงตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ฯ					
10.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานกำหนด มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา					
11.	มีการแต่งตั้งหัวหน้าศูนย์ฯ เพื่อรับผิดชอบดูแลบุคลากรและดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนที่วางไว้					

ที่	สภาพการดำเนินงานศูนย์ของพัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
12.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ด้านการดูแลเด็กปฐมวัย อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง					
13.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพที่สูงขึ้น					
14.	ผู้บริหารท้องถิ่นมีการสรรหาผู้ช่วยครู เพื่อปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือครูในการดูแลเด็กให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง					
15.	ศูนย์ฯ มีบุคลากรปฏิบัติงานด้านอื่นๆเช่น เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่ธุรการ					
16.	ศูนย์ฯ มีบุคลากรด้านการประกอบอาหาร / แม่บ้าน / นักการภารโรงและยามรักษาความปลอดภัยโดยเฉพาะ					
ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย						
17.	ศูนย์ฯ มีอาคารเรียนที่มั่นคง แข็งแรง และอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม					
18.	ศูนย์ฯ มีรั้วกั้นรอบอาคารเพื่อความปลอดภัยของเด็ก					
19.	ศูนย์ฯ มีพื้นที่ใช้สอยและจำนวนห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนเด็ก					
20.	ศูนย์ฯ มีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง มีสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย					
21.	ศูนย์ฯ มีห้องน้ำ / ห้องส้วม เพียงพอกับจำนวนเด็กและมีการติดตั้งอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในห้องน้ำ					
22.	ห้องส้วมมีโถสุขภัณฑ์แยกชาย-หญิง และมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก					
23.	ศูนย์ฯ มีห้องพยาบาลเพื่อแยกเด็กป่วย และมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น					

ที่	สภาพการดำเนินงานศูนย์ของพัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
24.	ศูนย์ฯ มีโรงอาหารและมีบริเวณที่รับประทานอาหารแยกจากพื้นที่สำหรับเด็ก					
25.	ศูนย์ฯ มีการติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย เช่น เครื่องตัดไฟ ถังดับเพลิง มุ้งลวด เป็นต้น					
26.	ศูนย์ฯ มีแผนการฝึกซ้อมการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ					
27.	ศูนย์ฯ มีการแยกห้องเรียนตามช่วงอายุเด็กแต่ละวัย ไม่รวมเด็กทั้งหมดไว้ห้องเดียว					
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร						
28.	ศูนย์ฯ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทในท้องถิ่น					
29.	ศูนย์ฯ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
30.	ศูนย์ฯ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและมีการดำเนินงาน / โครงการต่างๆ ให้เป็นไปตามแผน					
31.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กจัดประสบการณ์ในแต่ละวันได้ครบตามตารางกิจกรรม					
32.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กมีการบันทึกและประเมินผลพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
33.	ศูนย์ฯ มีการวางแผนการจัดระบบการประเมินพัฒนาการเด็กสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์					
34.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก มีการรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					
35.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก ได้รับการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ					
36.	บุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษา สามารถให้คำแนะนำด้านวิชาการและงานด้านอื่นๆแก่ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กได้					

ที่	สภาพการดำเนินงานศูนย์ของพัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
37.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก นำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาทำเป็นสื่อการเรียนการสอน นอกเหนือจากการใช้สื่อการแบบสำเร็จ					
38.	ศูนย์ฯ มีแผนการส่งเสริมให้เด็กได้มีการเรียนรู้นอกสถานที่ เช่น การทัศนศึกษา แหล่งชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น					
39.	ศูนย์ฯ มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี					
40.	ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น					
ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน						
41.	ผู้ปกครองและชุมชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการศูนย์ฯ เพื่อร่วมกันพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ					
42.	ศูนย์ฯ มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ					
43.	ศูนย์ฯ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ					
44.	ศูนย์ฯ มีการจัดโครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กให้กับผู้ปกครอง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง					
45.	ศูนย์ฯ ได้รับโอกาสให้นำเด็กเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เป็นประจำ					

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

คำอ่านจําแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

แบบสอบถาม	ค่า t
ข้อ 1	7.41
ข้อ 2	8.04
ข้อ 3	5.90
ข้อ 4	4.81
ข้อ 5	9.53
ข้อ 6	6.00
ข้อ 7	5.44
ข้อ 8	10.69
ข้อ 9	8.38
ข้อ 10	6.65
ข้อ 11	5.14
ข้อ 12	6.32
ข้อ 13	5.86
ข้อ 14	5.47
ข้อ 15	9.27
ข้อ 16	10.01
ข้อ 17	5.29
ข้อ 18	5.36
ข้อ 19	6.65
ข้อ 20	5.00
ข้อ 21	3.47
ข้อ 22	4.53
ข้อ 23	4.62
ข้อ 24	3.16
ข้อ 25	6.64
ข้อ 26	8.38
ข้อ 27	6.65

แบบสอบถาม	ค่า t
ข้อ 28	5.39
ข้อ 29	5.11
ข้อ 30	2.66
ข้อ 31	3.58
ข้อ 32	3.63
ข้อ 33	7.41
ข้อ 34	8.04
ข้อ 35	5.90
ข้อ 36	4.81
ข้อ 37	9.53
ข้อ 38	6.00
ข้อ 39	5.44
ข้อ 40	10.69
ข้อ 41	8.38
ข้อ 42	6.65
ข้อ 43	4.39
ข้อ 44	6.32
ข้อ 45	5.59
ข้อ 46	5.47
ข้อ 47	9.27
ข้อ 48	10.01
ข้อ 49	8.38
ข้อ 50	4.39

Reliability

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 50

Alpha = .9886

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางจุฑาทิพย์ ทูลไชสง
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 30 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2525
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 98 หมู่ 4 บ้านหัวฝาย ตำบลหนองแขวง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ตำแหน่งครู ค.ศ. 1
สถานที่ทำงาน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านกม.ศูนย์ ตำบลหนองแขวง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2533 ชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ พ.ศ. 2536 ชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองไผ่ ตำบลหนองแขวง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2542 ชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกุ່สวนแดงพิทยาคม ตำบลตำบลหนองแขวง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2549 อนุปริญญา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2553 ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2559 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์